

WESTERN ROMAN
CRASO
CIJENA 20 d. BROJ 463

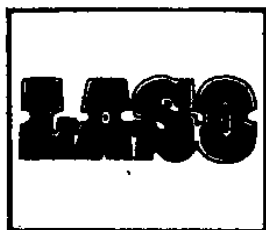
MOMCI SAMOUBOJICE

John Weley Howard

MOMCI SAMOUBOJICE

LASO 463

JOHN WESLEY HOWARD: MOMCI SAMOUBO-
JICE

Naslov originala: EASY COMPANY AND THE
SUICIDE BOYS

Recenzija: Danko Oblak, književnik

Copyright: Jove Publications, Inc. posredstvom
G.P.A. München

Prijevod: Lucija Usmiani

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić,
Ljudevit Bauer (predsjedavajući), Nenad Brixy, dr Adolf
Dragičević, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jure-
la, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan, Is-
met Voljevica, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I ODGO-
VORNI UREDNIK:** Borivoj Jurković

LASO -Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost
SOUR-a »Vjesnik« n.s.o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 –
Adresa uredništva: »Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb,
Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO
Stamparska djelatnost »Vjesnik« n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n.su-
b.o. i OOUR TM n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) »Vjesnikova« Press agencija Zagreb. Cijena
pretplate za godinu dana iznosi 780 d ili 702 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci
390 d ili 351 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od
10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216
SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo: DM 1,80,
ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM
36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata za
devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za »Laso«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i
jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d, -'b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za
prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 – 1973. od 26. XI 1973.

I

Ljetno je sunce zarana obasjalo High Plains u Wyomingu. Čuo se udaljen zvuk trube što je svirala budnicu, dok su Čejeni puzali uz padinu brijega prekrivenog travom sparušenom od sunca, ali sada vlažnom od jutarnje rose. Bilo ih je samo devet i unatoč jutarnjoj hladnoći bili su odjeveni samo u hlače i premazani jarkim bojama. U kosi im je bilo suho poljsko cvijeće. Kad su dopuzali do samog vrha, pogledali su na drugu stranu brijega. Izgledali su vrlo smireno naslonjeni na kamenu liticu premda su im srca jako lupala. Nisu se toliko bojali vojnika u utvrdi pred njima, koliko su se plašili svoje drskosti. Cviće u njihovoj kosi bila je propisana kamuflaža, ali ipak su oni bili momci samoubojice, ili, kako su ih ljudi iz njihova plemena zvali: mladi, neprovjereni budući ratnici, koji bi tek treba-

li dokazati svoju vještinu i hrabrost. Osim toga, namazali su se ratnim bojama i ne pitajući nikoga od svoje starije braće. Jedan od starijih bio je rekao da ne bi trebalo zadavati udarac Amerikancima dok ljudi što Sijeku Prste ne otkriju koliko se drugih bandi posakrivalo nakon bitke u Greasy Grassu. Vjerojatno su mladići koji su sada promatrali tvrđavu s vrha brijega znali da ne rade dobro.

Kriva Puška se nasloni na laktove prezirno promatrajući zastavu što se upravo zavijorila u tvrđavi. Za razliku od svojih drugova, Kriva Puška je obojio pola lica u crno. Stariji članovi plemena, još ga nisu bili pozvali da im se pridruži, ali Kriva Puška je bio svojeglav i nitko mu nije mogao zapovijedati, što je bilo neuobičajeno čak i za pleme poput Čejena.

Tada progovori momak lica okrugla kao mjesec, koji je stajao kraj Krive Puške.

— Utvrda je veća nego što si rekao. Zidovi su joj čvrsti. Sve su zgrade vezane jedna uz drugu, a vojnici mogu bez neprilika i opasnosti i dobro skriveni trčkarati po obrambenom zidu a da ih nitko izvana ne opazi. Osim toga, mogu slobodno prići osmatračnici, a imaju i zvono što daje znak za uzbunu.

Javi se i drugi s druge strane Krive Puške:

— Hromo Tele ima pravo. Zidovi su vrlo čvrsti. Prije nego što ih uspijemo svladati, njima će pristići pomoć.

Kriva Puška ga prekine:

— Neće mi pristići pomoć jer ću prije napada provjeriti da li je žica koja pjeva prerezana. Nisam ja baš tako glup. Uopće nisam spomenuo da ćemo napasti Amerikance iza ovih zidova. Pogledajte malo u daljinu, tamo prema jugu. Tamo pasu konji Amerikanaca. A sad pogledajte na drugu stranu. Tamo su razapeti šatori.

Crveno Koplje pogleda u smjeru koji mu je pokazivao Kriva Puška:

— Pa tamo se nalazi oko petnaestak šatora poredanih u krug! Nitko od naših ne bi podigao logor tako blizu tvrđave. Tko bi to mogao biti?

To su vražji ljudi. Indijanci i mješanci. Trguju s Amerikancima i s njihovim vodom.

— Misli li moj brat da su to Pawnee ili Crow pleme? — upita Crveno Koplje.

— Još gore. Prije su to bili Ljudi što Sijeku Prste, a sad je to banda Sivog Jelena. Sklopili su mir s Amerikancima i sad ži-

ve blizu njih jer znaju da ih svi Pravi Ljudi mrze.

— Stariji ljudi su mi pričali da je Sivi Jelen nekoć bio vrlo hrabar — reče Hromo Tele. — Jednom je oteo ženu iz plemena Pawnee. Kao mladić je ukrao bezbroj konja od Crowa, a njima je skinuo mnogo skalpova.

— To je bilo davno — uzahne Kriva Puška. — Prošla su vremena kad smo jeli meso debelih krava i kad su nam se mlade žene smiješile jer smo bili ponosni i lijepi. Danas se stari i iskusni ponašaju kao žene. Bik koji Sjedi skriva se u zemlji Velike Bijele Majke, u Kanadi. Sivi Jelen je prodao svoje prijateljstvo Amerikancima u zamjenu za malo soli i brašna. Bijelci će nas pregaziti. Došlo je vrijeme da im pokažemo kako smo još dostojni potomci Ljudi što Sijeku Prste. I stari vrač Vuk je postao mekušac.

— Vrač Vuk je brat moje majke — pobuni se Crveno Koplje.

— Ne volim kad se tako govori o njemu. On nije rekao da moramo sklopiti primirje s Amerikancima. Rekao je da pričekamo i vidimo što ostali namjeravaju raditi ovog ljeta.

— Znamo da je tvoj ujak dobar čovjek — pomirljivo će Hromo Tele. — Kriva Puška je samo htio reći na koji bismo način mogli zadati udarac ovim Amerikancima.

— Tako je — složi se Kriva Puška. — Još nemamo dovoljno ljudi, ali možemo napraviti nešto da se ovi dolje mogu postidjeti. Na taj način ćemo mnoge pridobiti za sebe. Ako me poslušate, svaki od vas bi nakon ovoga mogao postati poglavica.

– Volio bih biti poglavica u ratu – uzdahne Hromi Tele. – Što ćeš ti raditi kad dođu nova Svijetla Vremena, Kriva Puško?

– Ja ću biti Veliki poglavica.

Nitko se nije nasmijao. Svi su znali da on to ozbiljno misli.

Poručnik Matt Kincaid hodao je po zidu pod kojim su bile vojničke nastambe. Dvorište unutar tvrđave bilo je prazno, iako se jedan odred spremao na uobičajeni, svakodnevni izviđački pohod. Prelazio je preko ravnih krovova ispod kojih su živjeli oženjeni vojnici. Kroz dimnjake je do njega dopirao miris pržene šunke što su je žene spremale za doručak. Oženjeni su zacijelo više uživali u tom doručku nego samci.

Matt je išao prema jugozapadnom dijelu tvrđave. Vojnik na straži ga pozdravi.

– To si ti, Harper? – reče Matt. – Kako glasi tvoja glavna i prva zapovijed?

– Moram se kretati dok sam na straži kao pravi vojnik i moram uvijek paziti...

– To je dovoljno. Samo nastavi, vojniče!

Matt je znao da je redovu laknulo kad je nastavio šetati. I njemu je laknulo. Nije mu bilo lako sjetiti se imena svakog vojnika, a ovaj put je imao sreću jer je Harper bio regrut. Matt strese glavom. Sad tu razmišlja o nekakvom redovu, a za nekoliko minuta se mora javiti na raport!

Matt nastavi šetnju zapadnim zidom tvrđave pognute glave, pa nije odmah opazio vojnika kojemu je išao u susret. Vojnik ga je pokušao pozdravi-

ti, ali mu to nije uspjelo jer je u objema rukama držao puške.

Matt podigne glavu i nasmiješi se:

– Redove Malone, vjerojatno mora postojati razlog zašto tu stojiš s puškom na svakom ramenu i naprtnjačom na leđima. Osim toga, nikad dosad nisi bio na straži.

– Tako mi je naredio narednik – nervozno će Malone. – Znam da glupo izgledam. Pokušavao sam vas pozdraviti, ali u objema rukama imam puške i to nije baš...

– Imaš neprilika, zar ne, vojniče? Zaboravi na pozdrav. Ni ja ne znam kako bi to mogao izvesti. Kako si uspio razljutiti narednika Cohena?

Samo sam se pokušao obratiti.

– Razumijem. Opet si se svađao s onim kukavnim trgovcima u gradu. Do vraga, Malone, posljednji put sam te izvukao da ne odeš na vojni sud i obećao si da ćeš se popraviti. Kako se, do vraga, može čovjek tvoje snage napiti od onoga razrijeđenog piva?

– Kunem se da sam ovaj put bio posve trijezan. Bavio sam se svojim poslom kad me onaj prokleti lovac na bizone pogledao pravno u oči i rekao mi da sam obični konjički redov.

– I što se tada dogodilo?

Strpljivo sam mu pokušao objasniti razliku između nas i one djece na konjima, a onda su se umiješali trgovci kožom. Kad je došla vojna policija, upravo sam ga bio malo udario po licu. Možda ćete pomisliti da sam uspio izgladiti nesporezum, ali vojna policija je samo pomogla da se cijelo društvo sruši na mene.

– I onda te je vojna policija dovela naredniku Cohenu...

– Poručniče, zar mislite da bi dvojica iz vojne policije mogli izaći na kraj sa mnom bio trijezan ili pijan. Izvukao sam se iz gužve i otišao, ali je na nesreću negdje ostala moja plava marama što sam je imao oko vrata i netko je ovamo telegrafirao da sam razbio nekoliko čaša prije nego što sam otišao.

– Prokletstvo! Znači da ćemo morati platiti štetu. Prošli put sam uredio da ti se to oduzima od plaće. Nadam se da si već otplatio tu štetu?

– Neće biti potrebno, gospodine. Čuo sam kako je narednik Cohen brzojavio da nema pojma tko je to od njegovih ljudi napravio i to baš pošto me je navao bezvrijednim pasjim sinom i zapovijedio mi da se ovamo popnem sa svim ovim tere-
tom.

Matt se jedva suzdržao da ne prasne u smijeh:

– Dobro. Sad kad si ovdje na straži, dobro otvori oči. Neki nas momci uhode. Tamo su negdje na zapadu.

Opazio sam ih gospodine. Osmorica ili devetorica pužu na trbusima kao gušteri, a jedan im čuva konje na padini...

– Rekao sam da nastaviš paziti na njih. Ovo je moj drugi obilazak i dobro znam što se događa.

Matt se zadovoljno udaljio. Malone je znao stvarati neprilike, ali je bio odličan borac i imao je par očiju kojima ništa nije moglo promaknuti.

Sada je hodao preko stanova u kojima su živjeli oficiri. Kroz dimnjak do njega dopre glas kapetanove žene Flore. Flora

Conway možda i nije bila najljepša žena zapadno od Big Muddija, ali bi svaki vojnik u tvrđavi razbio nos svakome tko bi se pokušao udvarati kapetanovoj ženi. Matt nije bio oženjen i osjećao se pomalo nelagodno dok je prolazio iznad njihove spavaće sobe zamišljajući je u laganoj spavaćici i raspuštene kose.

Flora Conway je zapravo gola sjedila na krevetu i promatrala svog muža kako se oblači pred ogledalom.

– Jutros izgledaš mrko, dragi – nasmiješila se.

Conway u zrcalu sretne pogled svoje žene:

– Nisam zlovoljan kad u zrcalu vidim jedno golo drago stvorenje. Ljutit sam na sama sebe i na njih. Flora, kunem ti se, ako mi sljedeći put promakne unapređenje, poslat ću do vruga i njih i tu željezničku prugu.

Flora ustane i pride mu s leđa. Premda su prije nekoliko minuta vodili ljubav, njemu zastane dah kad mu se ona pripila uz leđa i naslonila lice na rame:

– Prestani medice! Oboje dobro znamo da je vojska tvoj život. Nije ministarstvo rata krivo što im glupi predsjednik Hayes ne dâ više novaca.

Conway se okrene i zagripi njeno golo tijelo. Izvana je dopirala buka. Svirala je budnica.

– Flora, ovo nije život za muža i ženu koji su se upoznali na balu u Baltimoru, gdje je pod bio ulašten, a zidovi obloženi satenom i...

– Mi imamo jedno drugo i to je jedino važno – prekine ga ona. – Zar misliš da bih te za-

mijenila s nekim sjajnim svijećnjakom? Znala sam da si vojnik kad sam te upoznala i, moram dodati, vrlo zgodan vojnik.

— Ali tada je gotovo svatko bio vojnik...

Flora se podigne na vrškove prstiju i poljubi ga. On je pogladi po crvenoj, gustoj kosi.

— Nisam se udala za tebe zato što si imao neki čin. Ne sažaljevaj sâm sebe. Uopće ti ne prigovaram što smo došli u ovu tvrđavu. Mislim da je sve to prilično zabavno. Tepisi što smo ih donijeli od kuće posve pokrivaju zemljani pod. Kad stavim nove zavjese na prozore...

— Flora, za boga miloga, ti si odrasla u otmjenom zavodu, a ovo je gore od tvrđave Leavenworth. Cijelo ovo prokletu mjesto je puno blata i trave. Čak bi i indijansko selo više odgovaralo bijeloj ženi da stvori ugodno kućanstvo.

— Kućne poslove prepusti meni. Čini mi se da je upravo svirala budnica.

— Imaš pravo. Moram u svoj ured. Očekujemo posjet. Dolazi nam provjera. Već dugo uporno tražim da mi pošalju puške što mogu ispaliti više puta i nove čizme za vojnike, a oni ništa. A osobito su revni kad su u pitanju ovakve provjere.

Nada što je trenutak zaiskrila u Florinim očima splasne na ove riječi. Ona se okrene da on ne bi opazio promjenu na licu i veselo reče:

— Onda požuri. Ja se moram odjenuti. Ovaj mladi čovjek me zadržava da ostanem ovako gola, a baš ne bi bilo zgodno da netko naide.

Conway se nasmije, poljubi ženu i izađe.

Flora priđe zrcalu i zagleda se u svoje golo tijelo. Vidjela je ženu, još i sad zgodnu i lijepo građenu, premda više nije osobito mlada. Njene grudi su bile kao grudi mlade djevojke, a tijelo joj je još bilo čvrsto i puteno. Čini se da je vrijeme bilo malo uvidajnije prema njoj kad već nije svom mužu mogla roditi sina kojeg je on tako želio. Dragi Warner bio je tako dobar prema njoj, nikad nije prigovarao, ali...

Ona namjerno prekine ovakve misli i okrene se oko sebe. Kao i mnoge žene što su živjele kao sada ona, i ona je pospremla i pometala gola. Bilo je jednostavnije dobro se okupati nakon očišćena stana nego osim toga još prati i haljinu od prašine koja se neprestano dizala pri čišćenju.

Flora je uzela metlu upravo u trenutku kad je zgodni mladi poručnik Kincaid viknuo:

— Prvi naredniče, primite izvještaj!

Nastavila je mesti dok su vani obavljali uobičajenu jutarnju prozivku. Kad je pomela sobu, zemljeni pod je bio prijav i prašnjav kao i prije. Razmišljala je kako bi bilo najbolje da taj pod uopće ne mete. Ionako nema svrhe. Stavi metlu u kut i počne se odijevati.

Dok je pratio neposlušne mladiće iz bande vraća Vuka, Američka Suza nije jahao svojega omiljenog konja. Ne bi bilo razborito tako blizu utvrde jahati konja koji je prije pripadao amaričkoj konjici. Iako je glavu okitio perjem, Američka Suza bio je razborit čovjek.

Prekaljeni Krivi Konjanik sjao je u usjeklini oko kilometra

udaljenoj od tvrđave i izvadi svoju indijansku propusnicu da se uvjeri je li uzeo pravu. On razmota masni, mnogo puta presavijeni komad papira, i pročita:

»Nosilac ove propusnice zvan Usamljena Antilopa je Sjeverni Čejen, prijatelj koji ne smije biti ometan ni od kojeg građanina Sjedinjenih Država ili vojnika, osim ako bude uhvaćen u neprijateljskoj djelatnosti ili izvan teritorija Wyominga bez posebne dozvole«.

L. J. Arnold

U. S. Indijanski zastupnik

Američka Suza smotra papir i metne ga u džep svoje plave košulje. Tiho se nasmiješi i potapša se po prsima. On nije skalpirao pravog vlasnika propusnice. Poginuo je u onoj nesretnoj borbi kod Greasy Grassa. Nitko ne može znati da on nije Usamljena Antilopa, iako je, mora priznati, ljepši od nje-ga.

Danas nije bio premazan bojama. Nosio je plavu vojničku košulju i hlače. Iamo je vatreno oružje. Na nogama je imao mokasinke od srneće kože. Bio je viši od ostalih iz svog plemena. Premda je putovao pod drugim imenom, nitko ne bi mogao reći da izgleda kao skitnica.

Mladići koji su ležali na rubu litice zapazili su ga. Kriva Puška mu krene u susret:

– Budite pažljivi, ujače. Amerikanci su odmah iza ovog bri-geja.

– Znam, ptičice. Tu se nalazi Tvrđava broj Devet. Glavni im je Kincaid i još jedan. Obojica su dobri ratnici. Unutra je najmanje dvjesto dobrih pušaka.

Što vi, djeco, mislite da ćete učiniti? Vrač Vuk me poslao po vas. Majke su vam zabrinute.

Kriva Puška se trudio da izgleda stariji, a ostali su im polako prilazili.

– Poslušaj me, ujače. Ja više nisam dijete i nemoj me tako zvati. Još nisam postao ratnikom, a to nije moja greška. Vi stariji se pokoravate čovjeku iz Wah-shah-tunga i ne brinite se o nama mladima, i zato...

Američka Suza ga pljusne posred lica i sagne se kao da je tek sada zapazio da se Kriva Puška premazao crnom bojom:

– Ime tog mjesta je Washington. Ako već želiš pričati o Amerikancima, onda se nauči izgovarati njihova imena. Kakvo je to crno sranje ostalo na mojoj ruci. Htjeli biste biti odrasli, a grudi su vam još nerazvijene kao u mladih djevojaka.

Kriva Puška pocrveni na mjestima gdje mu na licu nije bilo razmazane boje. Znao je da bi na mjestu ostao mrtav kad bi digao ruku na ujaka i zato samo bijesno baci pušku na tlo i stane na nju:

– Udario si me! To je bilo ružno od tebe. Svi znaju da Amerikanci tuku svoju djecu. Premda si vrlo ljutit, nisi me smio udariti. Mi ne tučemo ni svoje žene, osim ako su napravile nešto zbilja ružno.

– Neki kažu da imam lošu i naglu narav za Čovjeka što Si-ječe Prste. A sad želim da svi obrišete tu boju s lica. Svi će vam se smijati. Ako vas Amerikanci opaze, mogli bi početi pucati. Mislit će da ste odrasli ljudi, koji objavljuju rat.

– Ti glupani ne znaju da ih uhodimo. Htjeli smo im ukarsti

nekoliko konja kad padne mrak.

Američka Suza čvrsto ga zgrabi za ruku:

— Pođi sa mnom! Vrijeme je da te netko poduči nekim stvarima.

Kad su se popeli na vrh, Kriva Puška se našao u neprilici:

— Pa, oni nas mogu vidjeti! Izabrali smo pogrešan položaj!

Američka Suza podiže ruku i mahne prema tvrđavi. Stražar je nekoliko trenutaka oklijevao, a onda odzdravi.

— Već su doznali da se ovdje skrivate — reče Američka Suza.

— Pogledaj prema jugu. Što tamo vidiš, nesuđeni kradljivče konja?

— Vidim starog kojota kako se šulja oko njihovih konja.

— Mućni malo glavom, nećaće! Što radi kojot kraj velikih konja usred bijela dana? To nije kojot već jedan od uhoda iz Delaware plemena, koji radi za Conwaya. Jednog dana ćemo mu skinuti skalp.

Kirva Puška se osjećao pro-sramljen:

— Kad su tako pametni, zašto nas nisu napali?

— Nisu vas napali jer još nitko ovog ljeta nije započeo rat. Vjerojatno misle da ste djeca koja se igraju rata. Nisu daleko od istine. Da li bi ti bio zabrinut da si na njihovom mjestu?

— Još i sad smatram da smo mogli ukrasti nekoliko konja kad padne mrak.

— Konji su vani na ispaši samo danju, a noću ih uvedu u tvrđavu, namazana lutkice. Krenimo prije nego što kakvo njuškalo iz plemena Delaware ne počne ispitivati što ovdje radimo.

— Hoćemo li jednog dana napasti ovu utvrdu?

— Vrač Vuk i ostali stari članovi plemena smatraju da još nismo spremni za borbu.

— Ako mene pitaš, mislim da je vrač Vuk prestar. Bilo bi najbolje napasti sada kad su oslabljeni poslije bitke protiv Custera.

— To nije tako jednostavno kako vi mislite. Istina je da smo porazili Amerikance kod Greasy Grassa prošlog ljeta, ali oni su nadomjestili poginule novim snagama. Osim toga naši saveznici se sada skrivaju u Kanadi. Ti malo znaš o ljudima u tvrđavi. Zovu se Easy Company i bore se kao zmajevi.

— Da sam ja Wah-shah-tung, odnosno Washing-tong, zabrinuo bih se što u ovoj utvrdi imam samo mlade vojnike. Moj ujak kaže da smo mi neiskusni. Zar su oni toliko bolji od nas iako su tako mladi. Da sam ja vrač Vuk, poveo bih odmah rat protiv njih, prije nego što nauče kako treba ratovati.

— Vrača Vuka svi slušaju — Američka Suza slegne ramenima. On je star i nema više srce za rat — Kriva Puška je bio uporan. — Da ti kažeš ljudima da odu u rat, zacijelo bi te svi poslušali, ujače.

— Ne slažem se s tobom. Ja jesam lijep i odsjekao sam mnogo glava, ali mislim da nikad ne bih mogao biti vođa.

— Mi ćemo te slijediti, Američka Suzo.

Američka Suza pogleda ta mlada zažarena lica.

— Znamo da moramo još mnogo učiti — reče Hromo Tele. — Ti si iskusan, iskusniji od vrača Vuka. I pametniji.

— Slušajte, djeco! Znam kako se osjećate i dragi ste mi, iako mislim da još niste osobito pametni. I ja sam jednom bio mlad i još sad zadržćem kad se sjetim koliko sam se radovao svojoj prvoj borbi. Još ste premladi za pravu veliku borbu.

— Onda nas povedi da napravimo nešto malo, ali da se plave košulje osjete posramljenima.

— Ima mnogo mladića poput nas — reče Crveno Koplje. — Oni zacijelo ne bi pošli za Krivom Puškom, ali bi tebe zacijelo slijedili jer si iskusan i pаметan.

Svi su se složili s njim.

Lice Američke Suze bilo je kao kamen, ali mu je srce snažno udaralo. Razmišljao je o ovoj zlatnoj prilici i mogućnosti koju mu je poslao sâm Manitu. Vrač Vuk je već bio postao malo mekši, a Američka Suza je bio isto toliko odvažan koliko i lijep.

II

Kola što su se kotrljala i stvarala oblak prašine za sobom činila su se kao crna točkica u beskrajnoj neravnoj preriji pod nebom bez oblaka.

Pukovnik Madison T. Bradshaw nikad nije bio u Tvrdavi broj devet, ali bio je uvjeren da idu pravim putem jer su slijedili telegrafске stupove, a oni su ih u ovoj pustoši mogli odvesti samo u tvrđavu. Iza tog prilično debelog čovjeka na konju, drmusala su se i skakala kola kao da ih vozi kakav ludak ili pijanac koji uopće ne pazi na rupe i kamenje. Lice Wilme Dorfler, koja se vozila u njima, bilo je sivo od prašine, ali prašina nije mogla skriti njezinu ljepotu.

Wilma je išla svom mužu. Bilo joj je ugodno u društvu tih vojnika. Na farmi, gdje je do sada živjela, nitko je nije nazivao gospodom, a ovdje je svi tako zovu. To joj je godilo. Mislila je da je tako zovu jer je njen muž Jimmy kaplar. Pisao joj je što radi u tvrđavi i kako ga njegovi pretpostavljeni vole. Wilma je namjeravala ostati uz svog muža. U putnoj torbi je nosila sjemenje jer je ispred svoga novog doma namjeravala nešto posijati.

Trojici novopečenih vojnika u stražnjem dijelu kola bilo je još neudobnije.

Pošta se nalazila sprijeda tako da je vozaču mogla biti na oku. Kad bi izgubio vojnike, njegovi bi se pretpostavljeni svakako naljutili. Kad bi izgubio ovu ženu, kaplar Dorfler bi sigurno bio vrlo nesretan, ali kad bi izgubio poštu, oni u tvrđavi bi ga zacijelo ubili.

Kad su ušli u neku udolinu, na brežuljku što je zatvarao zapadni obzor pojavili su se konjanici.

Pukovnik Bradshaw okrene konja i krene prema njima jer je raspoznao plave košulje. Nešto je progundao u sebi kad je izbrojao samo jedanaest konjanika. Obično bi ga ovakvim prilikama svečanije dočekivali. Valjda taj kapetan Conway ne želi unapređenje!

Dočekao ga je Matt Kincaid:

— Pozdravlja vas kapetan Conway, gospodine. Poslan sam da vas dočekam i dovedem u tvrđavu.

— Htio bih da ostatak puta prijedemo u punom galopu. Nadam se da vojnik koji vozi kola zna put do utvrde.

— Siguran sam da zna, ali ovo je indijanski teritorij, a primio sam naređenje da svi živi i zdravi stignu u tvrđavu.

— Nije li to malo drsko od vas?

— Nije, gospodine. Ja sam samo vrlo oprezan, i ako mi dopustite, ja sam prvi poručnik i adutant.

Pukovnik je odmjeravao mladog čovjeka od glave do pete:

— Nadam se da je tvrđava spremna za provjeru zbog koje sam ovdje.

— Jest, gospodine. Tvrđava je od nas udaljena sedam milja.

— Hoćete reći da ste na indijanskom teritoriju jahali s ovako malim odredom sedam milja, a malo prije ste rekli da se valja čuvati crvenokožaca?

— Izjahao sam iz tvrđave s trećim vodom. Jedna četa je sjeverno od nas, druga izviđa južno od nas, a treća je ovdje sa mnom. Žao mi je što vas nismo pozdravili po propisima, sa zastavom.

Pukovnik se na ove riječi malo udobrovoljio.

Matt je bio zadovoljan što ta ukočena kravata nije i dalje gnjavila. Zar je važno imati zastavu kad u ruci umjesto zastave može biti puška. Ovo je indijanski teritorij i svaka puška zlata vrijedi. Zar je važno imati zastavu kad se zna tko su i što su. Neće ih valjda Indijanci zamijeniti s pruskom vojskom?

Dok su se vojnici spremali za pokret, Matt iskoristi priliku i odjaše do kola. Pukovnik je promatrao komešanje vojnika. Ništa nije razumio. On je velik dio vremena provodio u kancelariji i zaboravio je mnogo toga što je učio u akademiji.

Kincaid pozdravi mladu ženu:

— Stojim vam na raspolaganju, gospodo. Pretpostavljam da ste vi gospođa Dorfler.

— Jesam. Pretpostavljam da vi radite za njega...

— Moglo bi se reći da on u neku ruku radi za mene. Ali on je izvanredan vojnik, gospodo.

— Oh, sve mi se izmiješalo u glavi.

— Zapazio sam, ali ništa zato. Sad ćemo krenuti. Mogu li nešto učiniti za vas? Vidim da ste posve sivi od prašine. Ili vam je možda zlo?

— Oh, ništa zato. Sve će biti u redu kad budem uz svog muža. Mogu li vas nešto upitati? Stalno slušam vojnika kako pričaju o nekom gospodinu Lou. Tko je to?

— Indijanac. To je šaljiv naziv za Indijanca. Tako ih zovemo mi vojnici.

— Ne razumijem.

— Kod vas na Istoku, ljudi uobičajavaju kazati »Lo, ubogi Indijanac« — pokušavao je objasniti Matt.

— Ja sam razumio odgovor, »gdice Lo — reče jedan od novopečenih vojnika koji su sjedili iza nje.

Mattove oči su bile ledene kad je pogledao vojnika. Vojnik shvati koliko je bio nesmotren. Ovaj poručnik izgleda vrlo strog. Pokušao se ispričati:

— Oprostite, gospodo.

— Kako se zoveš? — zapita ga Matt.

— Prijatelji me zovu Crveni.

Matt se uspio svladati duboko uzdahnuvši.

— To nije dovoljno. Svoje pretpostavljene moraš nazivati po činovima, a ja tebe neću zva-

ti Crveni. Nisam dobio odgovor na pitanje.

— Ja sam redov Bishop, Robert... gospodine.

— Tako je već bolje. Prijeći ćemo preko toga. Još službeno nisi vojnik Easy Company sve dok ne dobiješ hranu, dok se ne upišeš i dok ne budeš provjeren. Vozaču, možeš krenuti. Stojim vam na usluzi, gospodo.

— Ovaj se zna raspaliti — reče Crveni.

— Poručnik Kincaid je čak i popustljiviji nego drugi iz Easy Company. Pričekaj dok ne upознаš prvog narednika. Toliko je zao da se uskiseli mlijeko u kravljem vimenu kad prođe pokraj nje — na to će vozač.

— Htio bih ga nešto upitati — reče Crveni.

— Nikad ne postavljaš pitanje neposredno svom pretpostavljenom, momče — reče vozač. — Ako hoćeš adutanta pitati nešto važno, najprije moraš pitati kaplara možeš li postaviti pitanje naredniku voda. Ako ovaj dopusti, onda naredniku voda moraš pitati da li možeš pitati štabnome narednika, a onda dežurnom moraš postaviti pitanje i on će te onda uputiti poručniku, a i to ovisi.

— O čemu to ovisi?

— Ovisi o tome da li je pametno ili nije.

— Što si htio upitati poručnika? — zapita Crvenog jedan od mladića koji su sjedili kraj nje.

— Kako ću dobiti premještaj? Ja sam hito u konjicu, a ne u pješadiju.

— Momče, ti si u smrtnoj opasnosti jer ti je glava posve prazna. Ovo i jest konjica, ali po potrebi moraš puzati na trbuhu.

Kad dođeš u tvrđavu, dobro zatvori usta i otvori oči i uši. To će ti biti najpametnije.

* * *

Postalo je vruće. Pukovnik Bradshaw otkopča gornje dugme na košulji. Oni koji su izmislili te košulje više su mislili na izgled nego na praktičnost.

Bradshaw nije bio nerazuman čovjek i znao je da ljudi koji su stalno na otvorenom ne mogu uvijek biti u čistom odijelu i ulaštenim čizmama, ali je ipak bio uvjeren da su ovi ljudi oko njega trenutno u svojoj staroj odjeći kako ne bi uprljali novu.

— Evo tvrđave, gospodine — pokaže mu prstom Kincaid nešto što je njemu više nalikovalo na sve drugo osim na tvrđavu. Znao je da je vlada u žurbi sagradila takve tvrđave nakon Custerova poraza. Iznenadio se kad je blizu utvrde spazio vjgve.

— Jesu li to indijanski šatori, poručniče?

— Oprostite što vas ispravljam, ovo su vjgvami. Imamo nekih prijatelja u ovom kraju i oni žive blizu tvrđave. To su Čejeni Sivog Sokola. Ima i nekoliko Arapaha.

— Ne razumijem. Zar je vojaska ovlaštena da ovdje stvara rezervat?

— Ne možemo ništa napraviti. Ovo je državna zemlja, a s njima je sklopljen mir. Njihove žene ovdje imaju duboku vodu koja im je potrebna za život. Sivi Sokol kaže da se osjeća sigurnijim kad je uz nas. Ostali Indijanci ga baš ne vole.

— Vaš posao nije igrati se dadilje Indijanaca. Ovuda prolazi

glavni put prema South Passu, a osim toga, ovuda prolazi i telegraf i glavni je zadatak tvrđave brinuti se o tome.

— Kad su nas ovog proljeća poslali ovamo, sve su nam to objasnili, ali su nam rekli da moramo i Indijance imati na oku. Sivi Sokol je podigao logor blizu nas i tako možemo paziti na njega. U zamjenu za neke njihove proizvode, kapetan im je dopustio da uzimaju vodu i daje im ponekad ostatke hrane.

— Opazio sam da vojnici osim pušaka nose i revolvere.

— Mislili smo da je dobro ako uz puške što mogu opaliti samo jedanput imaju i revolvere sa šest metaka.

— Imaju vrlo dobre puške!

— Jest, gospodine, ali neki Indijanci imaju puške što mogu opaliti više puta. Uvjeran sam da ćete doći do zaključka da nismo ukrali svoje revolvere. Morali smo se malo prepirati sa službom koja nas opskrbljuje...

— Vjerujem ti, ali vidim da neki imaju i dva revolvera, a to je protiv vojničkih pravila. Što kažeš na to?

— Ljudi se osjećaju sigurniji kad uza se imaju dva revolvera. Ljudi se ovdje bore i pogibaju i katkad im se čini da bi bilo dobro da imaju i više od dva revolvera.

— Ako ništa drugo, a ono ste iskreni, ali shvaćate li da time zapravo otuđujete državno vlasništvo? Taj višak revolvera čini se kao krađa.

— Znam, gospodine, ali siguran sam da ćete sve vojnike naći odjevene po propisu, a kad bi vam pokazali svoje umijeće u baratanju revolverima, zacijelo biste bili vrlo zadovoljni. Što si

točniji i brži u gađanju, to je veća mogućnost da ostaneš živ.

Bradshaw se nasmiješi protiv volje.

— Znam što vi koji živite u utvrdama mislite o nama koji gotovo cijelo vrijeme provodimo u uredima, ali i mi smo potrebni. Kazat ću ti otvoreno je ministarstvo rata zabrinuto. Nova vlada stavila je veto na povećani budžet što ga je izglasao Senat. Vrlo budno pazimo na sve što se ovdje događa što je Custer zabrljao stvar i...

— Neka mi pukovnik oprostí što ga prekidam, ali pukovnik Custer nije zabrljao stvar. Poznavao sam ga, ali ga nisam volio. Ipak, on nije bio zapovjednik kod Little Big Horna. General Terry ga je poslao ispred svojih glavnih snaga i...

— Imate pravo, ali to je već povijest. Nisam htio o tome govoriti. Želio sam reći da nisam ovdje da provjeravam jesu li vojnici propisno odjeveni i da li imaju svu dugmad na košuljama. Ja sam ovdje da provjerim jesu li ljudi spremni da se ovog ljeta bore s Indijancima.

Matt je vrlo dobro razumio što pukovnik želi. Mora upozoriti kapetana i narednika da je ovaj pasji sin doista opasan. Bio je lukav. Naveo bi ljude prijateljskim razgovorom da mu se otvore, a poslije bi u izvještaju bacao drvlje i kamenje po njima. Matt zaključí da će biti najbolje ako Taylora pošalje u izviđanje dok je pukovnik ovdje. Taylor je bio brbljavac i mogao bi mu svašta reći. Ostali su bili stari vojnici i znali su za staru netrepljivost između pravih vojnika i onih koji ih provjeravaju.

Čovjek koji je stajao iza stola nalikovao je na loše obrijanog medvjeda. Ispred njega su stajala tri vojnika.

– Dobro me saslušajte. Ja sam prvi narednik Ben Cohen. Želim vam dobrodošlicu u Easy Company. Ja sam strog, ali pravedan. Ako zakrekećem, morate skakati kao žabe. Sad ćete otići i najprije se okupati, a onda ćete nešto pojesti. Zatim ćete se vratiti ovamo i ja ću vas upisati. To je sve za sada. Ima li pitanja?

– Ja, naredniče – reče Crveni. – Tko će nam izdavati propusnice?

– Ja, ali je nećete dobiti dok ja ne zaključim da je možete dobiti. Budete li me slušali, sve će biti u redu, ali ako se budete ponašali kao posranci, onda nećete vidjeti grada ni u daljoj budućnosti.

– Ali, pravila kažu da moramo imati svoje slobodno vrijeme.

– Ova glupa opaska će te koštati jednog dana neizlaska u grad – ravnodušno će Cohen – Hoćeš li da te pošaljem na stražu?

– Uh, neki momci misle da su popili svu pamet svijeta, ako imaju dvije oznake više na svojim otrcanim rukavima.

Narednik Cohen polako je ustajao. U očima mladića postajao je sve viši i viši. Bio je visok blizu sto devedeset. Zatim polako počne skidati košulju.

– Želiš li sa mnom u stražnju sobu pa da ponoviš što si malo prije rekao?

– Ne, gospodine! Ja sam se samo šalio!

– I ja mislim. Inače ne bi dobro prošao. Da li je sad svima

jasno koga ovdje treba slušati! – reče nakon stanke. – U redu. Nitko me ne treba nazivati gospodinom. Ako se nitko od vas ne želi tući, što onda čekate? Da vam dam oproštajni poljubac. Mičite mi se s očiju!

Tri regruta su se nabila na vrata da što prije izađu. Debeljko zvani Pud pokušao je pozdraviti narednika. Cohen nije obratio pažnju na njegov pokušaj. Taj bi momak Pud mogao biti dobar. Onaj Crveni ima dug jezik, a treći, Wilson još se nije iskazao.

U kutu je sjedio mali pisar. Zvali su ga Četvoro očiju jer je nosio naočale. Cohen mu reče kamo će rasporediti nove vojnike, a onda ga upita gdje je pukovnik.

– Otišli su prema oficirskim zgradama. Zna li, naredniče, da pukovnik ima isto prezime kao i ja?

– On je glavešina, a ti nikad nećeš postati vojnik dok ne naučiš pucati iz puške. Ako sljedeći put usereš, bit će ti najbolje da počneš tražiti je li ti pukovnik Bradshaw nešto u rodu. Umorio sam se od objašnjavanja kako treba pucati.

– Meni treba vremena – šapne mali čovjek iza naočala.

– Posljednji put sam na gadanju nekoliko puta pogodio cilj.

Cohen nešto promrlja i ode. Osobno, bio je zabrinut za ovoga poluslijepog činovničića, kojemu bi bilo bolje da je radio u nekom uredu, ili čak kao pisar u nekoj trgovini. Bio je dobar u tom poslu, ali nikako nije mogao naći zadovoljavajući odgovor kad se pitao što taj momak radi u vojsci. Jednom mu je uz vrč piva ispričao kako mu je brat poginuo u građanskom ra-

tu i kako je za obitelj bilo pitanje časti da drugi sin ode u vojšku. Bilo je puno takvih ljudi koji nisu bili sposobni za vojnički život. Cohen nije volio slušati takve priče. On sam je u građanskom ratu shvatio da je rođen da bude vojnik i da ništa drugo ne bi mogao raditi. Ipak mu je dosadilo biti prvi narednik i primati naredničku plaću, ali jednog dana...

Netko pokuca na vrata. Bio je to kaplar Dorfler.

— Naredniče, upravo je stigla moja žena.

— Znam, vidio sam je. Sretan si čovjek, Dorfler, imaš lijepu ženu. Što mogu učiniti za tebe? Već si dobio stan kakav dobivaju oženjeni.

— Naredniče, upravo sam pročitao raspored. Noćas sam na straži.

— Večeras je tvoj red, pa što?

— Prokletstvo, nisam vidio Wilmu od našeg medenog mjeseca i baš večeras moram na stražu!

— Moraš. Nije to tako teško. Samo šetaš tamo-amo. Ti znaš da ja nikad ne mijenjam raspored kad ga jedanput izvjesim. Ne bi bilo pošteno prema ljudima koji bi umjesto tebe bili na straži.

— Razgovarao sam s kaplarom Bancroftom. Vidio je da mi je stigla žena i voljan me je zamijeniti.

— Bancroft nije po rasporedu. Nemoj misliti da sam ljuđođer, ali večeras moraš na stražu. Moja žena je, upravo s tvojom da joj poželi dobrodošlicu, a koliko poznam kapetanovu ženu, pozvat ću je na čaj. Razumijem te jer sam i ja oženjen, ali i ti mene moraš razumjeti.

Ako jednom počnem mijenjati raspored, svi će dolaziti sa sličnim molbama. Ovo nije hotel za provođenje medenog mjeseca nego tvrđava. Suosjećam s tobom, ali ti ne mogu pomoći.

— Mogu li razgovarati s poručnikom?

— Ne možeš.

— Imao sam dobro mišljenje o vama, naredniče, ali sada...

— Prestani, Dorfler. Namjeravao sam predložiti da dobiješ tri dana dopusta nakon ove noćne straže, ali nećeš dobiti ništa. Budeš li još prigovarao, stavit ću te još jednu noć na stražu.

Dorfler ne reče ništa. Bilo bi vrlo glupo da još jednu noć provede vani.

* * *

Wilma se suzdržavala da ne zaplače. Maggie Cohen je bila vrlo ljubazna prema njoj:

— Pozvane smo na čaj k Flori, kapetanovoj ženi. Vrlo je draga. Nije umišljena kao što su obično žene viših oficira.

— Ne mogu ići u posjet ovakva. Nisam se okupala i nisam...

— Ne brini. Kad završe s poslom, netko od vojnika će ti pripremiti kupelj. Gospoda Flora je naviknuta na prašinu. Hajdemo, ona zaželi dobrodošlicu svim ženama čim stignu ova-mo.

Wilma osjeti da će biti najbolje učiniti što joj je rečeno. Maggie Cohen je bila prava irska žena, a od muža je bila poprimila naviku da svima zapovijeda.

— Moja kosa je u groznom stanju. Ne znam da li ću ikad uspjeti dotjerati ovaj strašni

stan, a večeras je Jimmy na straži i...

— Ovdje nije uobičajeno žaliti se na stvari koje se ne mogu promijeniti.

— Gospodo, mislite li da je pošteno što moj muž večeras mora na stražu? — zapita Wilma dok su išle k Flori.

— Znam da to nije lijepo, ali neke stvari se ne mogu promijeniti. I molim te ne zovi me gospodom nego Maggie. Kapetanovu ženu zovi gospodom. Ona je vrlo draga žena, ali neke su upale u neprilike kad su zaboravile gdje im je mjesto. Ona nije od onih koje se strogo pridržavaju reda, ali ako želiš biti dobra supruga jednog vojnika, nikad ne smiješ zaboraviti da se ovdje živi pod posebnim uvjetima.

— Je li kapetanova žena pretpostavljena kaplarovoj ženi?

— Da i ne. Ministarstvo rata nas zove »udobnost«, drugim riječima, možemo biti ovdje, ali samo pod uvjetom da ne pravimo neprilike. Armija odlučuje da li smo ovdje poželjne ili ne.

— Drugim riječima, bit će najbolje da poslušam što mi gospoda Flora bude rekla?

— Pa, ne ponaša se ona baš zapovjednički, ali joj ni za živu glavu ne pokušavaj zapovijedati! Kad ona iznese ono što ona naziva »prijedlozima«, mi ostale se obično složimo s njom, smatrajući da je to najbolja ideja.

Maggie se zaustavi kraj vrata što su bila ista kao i ostala u nizu. Iznutra se začuje ljubazan glas:

— Jesi li to ti, Maggie? S tobom je sigurno naša nova gošća. Uдите!

Kad je ušla, Wilma odmah zapazi da je umjesto prilično prašno, premda je gospoda Flora, očito, učinila sve da izgleda lijepo.

— Dodi, draga — reče Flora i primi Wilmu za ruku. Mogla joj je biti majka, samo što je bila vrlo, vrlo lijepa. A onda se u Wilmi nešto slomi i ona počne jecati naslonivši se Flori na rame. Flora pogleda sa zaprepaštenjem Maggie.

— Radi se o vojničkim stvarima, gospodo — uzdahne Maggie. — Znaš i sami kako su stroga vojnička pravila. Već sam joj rekla da postoje stvari koje se ne mogu izmijeniti.

Flora potapša Wilmu po ramenu:

— Hajde, smiri se, draga. Obriši suze i sjedni. Pripremila sam čaj pa možemo malo popričati o tvojim nevoljama.

— Gospodo, vi se ne morate time opterećivati — Maggie je bilo neugodno.

— Vidjet ćemo, djevojke. Sad ćemo lijepo sjesti i obje ćete mi sve lijepo ispričati.

III

Warner Conway je uporno gledao u tanjur dok je te večeri sjedio za stolom:

— Žao mi je, Flora, ali ništa ne mogu učiniti za mlade. Zastava je spuštena, straža je na svojim mjestima i riječ narednika Cohena je zakon.

Flora je izgledala odista zbunjena kad je pogledala svog muža preko zapaljenih svijeća na stolu:

— Mislila sam da ti ovdje zapovijedaš, dragi. Oboje su tako mladi i mislila sam...

— Flora, znam što hoćeš reći, ali nismo znali kad će djevojka

doći i nismo mogli unaprijed odrediti da kaplar Dorfler ne bude na straži kad ona stigne...

– Svašta! Taj glupi raspored je samo komad papira. Cohen bi ga izmijenio samo da si mu tako naredio.

– Imaš pravo, ali ja ne bih tako naredio. Kako bi to izgledalo kad bismo mijenjali raspored svaki put kad to netko želi?

– Izgledalo bi da si čovječan i svi bi imali razumijevanja za te jadne mlade koji žele prvu noć provesti zajedno.

– Znam. Neki su se jāvili da žele zamijeniti Dorflera.

– Pa u čemu je onda teškoća?

– Pretpostavi da jednoga dana netko tko je na straži dobije strijelu u grudi. Što će misliti kad bude umirao? Hoće li znati da je poginuo zato što je bio njegov red da bude na straži ili će se pitati da li bi se izvukao samo da je našao pravi razlog da taj put ne ode na stražu?

– Čini mi se da jednostavno ne razumijem način na koji vi muškarci razmišljate. Mislila sam da sada nemamo neprilika s Indijancima.

– Nitko ne zna što Indijanci sada smišljaju i rade. Ne želim više razgovarati o Dorflerovima, Flora. Sad moram ponovo na dužnost. Nisam znao da ću morati na dužnost baš večeras kad nam je došao pukovnik...

– Warner – prekine ga Flora – večeras si, zbilja ispao glup. Zar ti kao pretpostavljeni nemaš neke povlastice?

– Imam, ali postoje i dužnosti – počeo je ustajati, kad mu Flora ponudi desert.

– Poslije.

Već je bio na vratima kad Flora ponovo progovori:

– Obećala sam jednoj maloj Wilmi da ću joj pomoći, dragi.

– Učinila si što si mogla – nasmiješi se on. – Hoću li dobiti poljubac, ili si ljutita na mene kao što je Maggie bijesna na Bena Cohena.

Flora ga poljubi u obraz:

– Jesam, ali ne toliko da te ne bih pitala hoćeš li poslije doći i leći kraj mene?

– Znaš da ne mogu, srce. Moram služiti kao primjer, a oni svakog treća znaju gdje sam.

– Svakako. A oko nas zacijelo ima i puno britanskih uhoda iz Kanade jer smo blizu granice – podrugljivo će ona. – Misliš li da i Meksikanci promatraju prozor naše spavaće sobe?

– Sutra navečer ćemo se iskupiti za ovo, zlato. Sad moram ići.

Conway je polako obilazio stražu kad je začuo udaljen povik: – Kaplar straže!

Conway pojuri prema glavnom ulazu. Čovjek koji je maločas povikao, prepoznao ga je.

– Dolazi neki konjanik, gospodine. Čini se da ga netko goni.

Conway pogleda po preriji obasjanoj mjesecinom:

– Čini se da su dvojica. Otvorite vrata! Ipak, budite spremni za svaki slučaj!

Windy Mandalian ujaše u tvrđavu u punom galopu i zaustavi se kod ulaza. Jahač koji je jurio za njim zaustavio se tek na sredini dvorišta i padne s konja.

– Taj čovjek je ranjen! – vikne Windy i zajedno s kapetanom pojuri prema čovjeku što je ležao na tlu.

Počela su se otvarati vrata i paliti svjetla u okolnim stanovi-

ma i sobama. Conway klekne. Čovjek ne tlu bio je teško ranjen. Bio je iz plemena Delaware. Kapetan naredi da se ugrije voda, a onda od Windyja Mandaliana zatraži izvještaj.

Napadnuti smo iz zasjede. Izgubio sam Plaćućeg Dječaka. Sigurno su mu skinuli skalp.

— Tko vas je napao?

Indijanci. Ne znam iz kojeg plemena. Možda su to bili Čejeni. Jedan od njih je ispustio ratni poklik. Bio je to polik Indijanca iz plemena Čejena.

Uto dotrčaše Matt Kincaid i pukovnik Bradshaw. Za njim su išla dva vojnika s nosilima, a iza njih gotovo polovica ljudi koji su živjeli u tvrđavi.

— Gospodin Lo večeras ne spava. Pojačajte straže na bedemima.

— Gospodine, ako nam date dopuštenje, još bismo ih mogli uhvatiti — reče Matt.

Conway pogleda zadihanog Windyja:

— Ja radije ne bih išao — reče Vjetrovito Nebo. — Oni su već daleko, ako nam već negdje nisu pripremili zasjedu. Mjesčina još je slaba da bismo mogli pratiti tragove.

— Taylor je sa svojim vodom izjahao još prije — reče kapetan. — Čekat ćemo dok ne izađe sunce. Jesi li čuo pucnjavu?

— Nisam. Ako se Taylor nalazio blizu, sigurno je nešto čuo i bio upozoren. Ako nije, onda nije ni važno. Mislim da bi bilo najbolje pričekati jutro.

Uto dotrči kaplar Dorfler sav zadihan, zakopčavajući košulju.

— Nema ispriku, gospodine. Bio sam u nužniku kad sam čuo da me netko zove...

— Znam gdje si bio, redove

Dorfler. Pozdravi gospodu kad se vratiš gdje si došad bio. Tamo ćeš ostati u pritvoru dok te ne pozovem na odgovornost.

— Ali, gospodine! Ja nisam napustio stražarsko mjesto.

— Rekao sam da znam gdje si bio. Pođi k njoj, pa ako sutra zaključimo da si kriv, ona će biti udovica.

* * *

Matt Kincaid pride Windyju Mandalianu, koji je na tlu našao poginulog. Bio je to Plaćući Dječak. Na desnoj ruci bili su mu odsječeni prsti. Oči su mu vjerojatno iskopale vrane.

— Čejeni?

— Čejeni sijeku prste na ovakav način, ali ovo je ipak strašno. Bilo bi mi lakše zaključiti tko je to učinio da su ga proboli strijelom, ali čini se da su ga uhvatili živa, a osim toga, po mecima se ne može zaključiti tko je to bio — reče Windy.

— Misliš li da bi nam Sivi Sokol mogao reći nešto o tome?

— Ne znam. Čudio bih se da nešto zna. Prošlu noć proveo sam u indijanskom logoru s najljepšom unukom Sivog Sokola, a žene vole pričati. Čini se da se Sivi Sokol osjeća odbačenim. Zašto sumnjaš u njega, Matt?

— Sjećaš li se onih koji su nas jučer uhodili s padine brijega?

— To su bila djeca. Ovaj ovdje, Plaćući Dječak, držao ih je na oku. Rekao sam o tome Sivom Sokolu. Jedan stariji Indijanac je došao po njih. Ovako nešto ne mogu učiniti djeca.

— Možda ćeš pomisliti da sam neznalica, ali naokolo ne vidim nikakvih tragova — reče Matt.

– Ni ja, jer se nakon izlaska sunca poglela trava ponovo podigla. Bit će najbolje da odem popušiti lulu sa starim prijateljima pa da možda doznam tko je od Indijanaca ovog ljeta ljutit na nas.

Matt je gledao za Windyjem, koji je utučen i pogrbljen išao prema svom konju. Netko mu vikne da se približavaju jahači. Matt je još bio na tlu i nije mogao vidjeti tko je to, zato uzjaše konja. Prema njim je jahao poručnik Taylor sa svojim ljudima. Matt im krene u susret. Nije htio da ljudi u kolima oko kojih su jahali vojnici vide ono unakaženo tijelo. Taylor je znao što znači kad Matt krene sâm prema njemu, pa je i on zaustavio svoje ljude i sâm krenuo u susret poručniku.

– Izgubili smo onog momka iz plemena Delaware – reče Matt kad su se približili jedan drugome. – Izgleda strašno.

– Nismo vidjeli Indijance, gospodine. U zoru smo krenuli natrag kad smo sreli ova kola s putnicima. Išli su prema South Passu.

– Bili su prilično daleko od puta što vodi ona – no, zar ne?

– Jest. Rekao sam im da idu pogrešnim putem. Vodi ih onaj čovjek u jelenjoj koži. Činilo se kao da slijepac vodi slijepe.

Poslije je Matt upoznao putnike. Jedan se zvao Penderson i izgledao je vrlo zabrinut. Žena koja je bila s njima zvala se Phoebe Mills. Čovjek u jelenjoj koži predstavio se kao pukovnik Billy Hawkins. Išli su u Kaliforniju. Hawkins je rekao da ih je htio povesti preko planina jer zna taj put. Ispao je prilično glup.

– Pokazat ćemo vam pravi put čim budemo smatrali da ste sigurni – reče Matt. – Do tada ćete biti u Tvrdavi broj devet. Mi upravo tražimo bandu razbojnika koji su skinuli jedan skalp.

– Nije potrebno, kapetane – reče pukovnik Hawkins.

– Dobar sam prijatelj sa svojim pobratimima Kiowama.

– Vjerujem vam, ali Kiowe su daleko na jugu, a ovdje su Čejeni. Uz put, ja nisam kape-tan nego poručnik.

– Jesmo li daleko od tvrda-ve? – zabrinuto će Pander-son.

– Koliko vidim, vi ste se zbi-lja izgubili – pomalo podruglji-vo će Matt.

– Hvala što se brinete za nas, ali snaći ćemo se i sami – reče pukovnik Hawkins. – Ja sam u dobrim odnosima s Indijanci-ma.

– Može biti – hladno će Matt. – Požurimo ako nećete da zakasnimo na večeru. Ovo je naređenje.

– Nisam navikao da mi voj-nici zapovijedaju – reče pukov-nik Hawkins.

– Onda je vrijeme da se pri-viknete na to. Mislio sam da is-kusan vodič kakav biste vi mo-rali biti zna prilike u ovom kra-ju i zna da ovdje svi slušaju voj-sku, osim nekoliko Indijanaca.

Krenuli su. Nije bio Mattov posao da raskrinka takozvanog pukovnika. Imao je prečeg po-sla. Kraj njega je jahala gospo-dica Mills.

– Jeste li ozbiljno mislili kad ste rekli da bi indijanci mogli praviti neprilika ovog ljeta? – zapita ona. Imala je nježan glas.

— O tome se priča svugdje ku-
da smo prošli. U novinama piše
da je Bik koji sjedi u Kanadi, a
da je većina poglavica sklopila
mir.

— Većina Indijanaca ne čita
novine, gospodo. Istina je da ih
je većina sklopila mir, ali ovdje
živi jedna skupina koja nije, ali
ne brinite, sigurni ste dok ste s
nama.

— Možda. Ja mislim da biste
imali manje nepritika s njima
kad biste ih pustili da žive gdje
hoće i kako hoće. Pukovnik
Hawkins kaže da njegovi prija-
telji Kiowe nikad nisu ubili ni-
jednog bijelca i da ministarstvo
rata ne razumije Indijance...

— Ako pogledate što je ispod
onog pokrivača, vidjet ćete na-
šega indijanskog izviđača pu-
nog metaka i osakaćenog. Sum-
njamo da ga je ubio neki pijani
Kiowa, prijatelj vašeg vodiča,
ako su mu oni doista prijatelji.
Zamislite da su uhvatili vas.
Ako ne volite vojsku, morat ćete
se pomiriti s tim da nekoliko
dana provedete u tvrđavi, htjeli
vi to ili ne.

— Čini mi se da vi volite za-
povijedati ljudima.

— Posao mi se sastoji uglav-
nom od zapovijedanja. Je li
Penderson vaš muž?

— Nije. Ja putujem svom za-
ručniku u Kaliforniju, ako ikad
tamo stignem. Zašto pitate?

— Tako, usput. Htio bih po-
pričati malo s vašim vodičem
čim mi se pruži prilika.

— Pukovnik Billy je rekao da
se baš ne slaže s vojnicima.

— Zapazio sam. Smiješno je
da jedan pukovnik ne razlikuje
kapetana od poručnika. Odijelo
na njemu nisu izradile Kiowe
već vjerojatno Chippewa. Imali

ste sreću što niste naišli na
Sioux. To odijelo vas ne bi spa-
silo u zemlji Lakota.

— A tko su te Lakote?

— Lakotama nazivamo Siou-
xe, Čejene, neke od Arapaho In-
dijanaca i Crne Noge. Zašto ni-
ste u Kaliforniju krenuli vla-
kom?

— Preskupo je.

Matt pomisli kako je njen bu-
dući muž sretan čovjek što će
imati tako lijepu ženu. Ispod še-
šira su joj virila dva pramena
plave kose. Matt skrene pogled.
Već dugo nije bio sa ženom i
nije se sada htio mučiti.

IV

Dvojica iz Easy Company
krenuli su na tajni zadatak pola
kilometara jugozapadno od
tvrđave. Prvi narednik Cohen
nije mogao podučavati vojnike
u rukovanju oružjem dok je u
inspekciji bio pukovnik Brad-
shaw, jer bi po pravilima svi
vojnici koji su došli u ovu utvrdu
trebali otprije znati dobro ruko-
vati svim vrstama oružja. Na-
jveći problem bio je pisar zvan
Četvoro Oči. On nikako nije mo-
gao točno pogoditi cilj. Cohen
nikako nije htio izgubiti Četvo-
re Oči. Nije htio da ga premje-
ste u neku kancelariju u štab.
Bio je dobar činovnik, pa zar je
važno što ne zna dobro gađati!

I tako je Cohen poslao četvo-
re Oči da ga podalje od tvrđave
Pop Fegan nauči kako se puca.
Pop Fegan je bio izvanredan u
točnom gađanju, ali premda
četrdesetogodišnjak nije dogu-
rao dalje od običnog vojnika.
Nije znao ništa osim propisa-
nog gađanja i pozdravljanja. I
sad ga je narednik Cohen po-
slao da nauči Četvoro Oči toč-

nom gadanju. To je za njega bio nepremostiva teškoća.

Pop Fegan je postavio staklene boce kao mete i to mnogo bliže nego što je uobičajeno na takvim vježbama.

Četvore Oči je dvadesetak puta ciljao i opalio, ali nije pogodio nijednu bocu.

— Četvore Oči, moraš gadati u boce, a ne pokraj njih.

— Ne mogu, Pop. Kad vidim bocu, ne vidim mušicu i obratno. Znaš da ne vidim dobro.

— Meni se čini da se ti bojiš puške.

— Ne bojim se već je ne volim. Ne znam zašto me tjeraju da naučim gadati kad posve dobro radim posao pisara. Ovo je obično gubljenje vremena.

— Cohen mi je naredio da te naučim gadanju i tako mora biti. Ti jednostavno nećeš pokušati.

Prije nego što je ponovo opalio, Četvore Oči reče:

— U redu. Evo, sad ću pokušati.

Zinuo je od čuda gledajući u šupljinu gdje je prije pucnja stajala boca.

— Pogodio sam jednu! Ne sjećam se što sam napravio. Čini mi se da sam nasumce opalio.

— I ja tako mislim — reče Pop. — Ne znam kako su te mogli primiti u vojsku kad tako loše vidiš.

Pop mu počne tumačiti što treba uraditi da točno pogodi cilj a da ne ozlijedi rame. Četvore Oči bio je smućen i napola ga je slušao. Nije želio da ga otjeraju zato što ne zna gadati. Nije se htio vratiti u rodni kraj. Svi bi mu se smijali. Uvijek su ga smatrali mekušcem i to je bio jedan od razloga što je pošao u vojsku. Oči su mu se za-

mutile od suza. Sad tek ništa nije vidio. On stisne zube i opali bez prethodnog upozorenja.

Dok je brisao zamagljene naočale, čuo je Popov glas:

— Znao sam da ćeš uspjeti.

Četvore Oči zažmiri i opazi da je još jedna boca razbijena. Pokušao se sjetiti što je uradio kad je već pogodak bio točan.

— Najbolje će biti da se vratimo — reče Pop. — Ako Cohen bude zadovoljan kad mu kažem da si pogodio nekoliko boca, neću mu ni spomenuti koliko si metaka ispalio.

* * *

Narednik Erwin Rothausen, zvan Dutch, jedva se uspio svladati da ne opsuje kad je pukovnik Bradshaw ušao u kuhinju provjeriti je li sve u redu.

— Koliko vidim, dezinficirali ste stol pošto ste povezali rane mladom Indijancu prošle noći.

— Jesmo po svim propisima, gospodine — reče Dutch, pitajući se što taj čovjek želi iz njega izvući.

— Zar se prva pomoć mora pružati baš na kuhinjskom stolu?

— To je najčistije mjesto u tvrđavi, gospodine.

— Da niste možda sljedbenik Pasteurove teorije?

— Ne čitam francuski, gospodine. Moj je otac mesar i učio me da se meso manje kvari ako se čisto radi.

Bradshaw kimne:

— Znam da Delaware nije umro od infekcije. Kapetan mi je rekao da ste mu izvadili gotovo pola crijeva i jetre. Gdje ste učili kirurgiju?

— Zapravo nigdje. Pomogao sam tu i tamo...

– Hoćete reći da operirate, a da nikad niste učili o tome? – prekine ga pukovnik.

– Još kao dječak naučio sam od oca kako se siječe meso. O ranama sam nešto naučio u vojsci. Nastojao sam pomoći Indijancu što sam bolje mogao. Možda bi to liječnik bio bolje uradio, ali mi ga ovdje nema-mo.

– Razumijem. Drugim riječi-ma, vojnici u ovoj tvrđavi ovise o jednom nevještom mesaru.

– Ja nisam nevješt. Ja sam zacijelo jedan od najboljih me-sara u armiji!

Bradshaw se morao nasmija-ti:

– Vjerujem ti. Znam da nisi kriv što se usput baviš i medicinom. Nisi ti kriv što ovdje ne-mate liječnika.

* * *

Warner Conway ude u sobu dežurnog oficira:

– Drago mi je što sam te na-šao samog, Cohene. Htio bih s tobom razgovarati.

Poslao sam onog malog pisa-ra da nauči gađati. Zato sam sâm.

– Je li pukovnik nešto prigo-vorio Kincaidu i Tayloru?

– Nije.

– Kaplar Dorfler ima razlo-ga da se sada preznojava.

– Imate pravo. Moja žena ju-tros uopće nije htjela razgova-rati sa mnom.

– Razumijem te. Matt Kin-caid bi dvaput promislio prije nego što bi tog čovjeka strpao u zatvor da je oženjen. Što ćemo učiniti?

– Ne znam. Svi su bili svjedo-ci da momak u onom trenutku nije bio na straži.

– Sud ga može kazniti smrću. Mislim da bih mogao uspjeti da ga kazne tako da mu šest mjeseci daju manju plaću.

– Rekao sam to svojoj ženi, a ona mi je bacila tanjur u glavu. Kazala je da vojnik s tako ma-lom plaćom ne može uzdržava-ti ženu.

– Razumijem te. Moja žena mi nije bacila tanjur u glavu, ali mi se čini da ćemo imati nepri-lika sa ženskim dijelom u tvrđavi ako tu mladu ženu po-šaljemo natrag na istok. Prokle-ti Kincaid. Morao je razmisliti.

– Oprostite, kapetane, ali Kincaid nije imao izbora. Svi su vidjeli kad je kaplar dotrčao za-kapčavajući se. Svi su vidjeli da nije bio na straži.

– Pokušao sam to objasniti svojoj ženi, ali me svejedno na-zvala grubim i bezosjećajnim. Windy i njegov Delaware bi do-jahali i da je Dorfler bio na straži, ali on je tog trena vodio ljubav sa svojom ženom, kao što to radimo ti i ja...

– Oprostite, kapetane, ali ja ne vodim ljubav sa svojom ili bilo kojom drugom ženom dok sam na straži. Mnogi su bili ubijeni na licu mjesta ako su zaspali na straži. Kincaid ga je poslao da se vrati u svoj stan, umjesto da ga odmah strpa u zatvor. Ja ga nikad ne bih po-slao da se vrati u krevet svojoj goloj supruzi.

– U redu, u redu. Nećemo sad dolijevati ulje u vatru. Taj mali glupan zaslužio je vojni sud i gotovo. Sad moramo raz-misliti kako da ga izvučemo iz neprilika.

– Kad pukovnik ne bi znao da smo ga zatvorili u njegovom stanu, lako bismo to mogli rije-

šiti. Dorflera vole ljudi i dobar je vojnik, premda malo ćudljiv. Mogli bismo ga propisno kazniti i svi bi s vremenom zaboravili zašto je kažnjen. Dakako, izgubit će čin kaplara.

– To bih mogao isposlovati. Ni onima gore se ne da trošiti papir za vojni sud. Problem je što će Dorfler ponovo biti obični redov i imat će malu plaću.

Cohen je neko vrijeme razmišljao, a onda reče:

– Dopustili ste mi da vodim ovaj ured na svoj način, je li tako?

– Onoliko koliko ti dopuštaju ovlaštenja. Što si time htio reći?

– Želio bih da mi prepustite Dorflera i da se ja pobrinem za njega.

Kapetan pristane, premda nije znao što je ovaj prepredeni narednik ovaj put smislio.

Cohen je pregledavao neke papire kad su u kancelariju ušli Pop Fegan i Četvoro Oči.

– Ovaj momak sve bolje gađa – reče Pop – ali ako želite, možemo se vratiti i još malo vježbati...

– Ni govora. Imamo mnogo posla. Pop, dovedi mi Dorflera, Požuri!

– Već sam na pola puta! – Pop izjuri kroz vrata.

– Hajde na posao – Cohen će momku s naočalima. – Moramo prijaviti prijestupnika.

– Bolje je raditi ovdje nego držati u ruci onu glupu pušku. A tko je prijestupnik?

– Kaplar Dorfler. Izmijenit ćemo njegove isprave, a onda će on napisati ispričnicu kako bi izbjegao vojni sud. Zato ćemo sada ispisati sve što je potrebno kako bi ono njuškalo od pukov-

nika mogao vidjeti da je izgubio čin kaplara i da je ponovo običan redov. Kad Dorfler uđe, objasniti će mu kakva je sve sranja napravio i što mu je činiti u vrijeme kad neće biti na dužnosti. Pošto nećemo imati kaplara, on će morati obavljati i tu dužnost iako će biti običan redov.

– Zar ćete mu vratiti čin kad pukovnik ode?

– Ne odmah. Neka svi vide da je zbog gluposti izgubio čin i da je propisno kažnjen. Tako se nitko neće buniti.

– Zašto onda treba pisati nove isprave kad mu kanite vratiti čin.

– Glupane! Te isprave će ovdje stajati samo dok je pukovnik ovdje. Dorfler će i dalje primati plaću kaplara. Zar misliš da bi mogao izdržavati ženu s bijednom vojničkom plaćom?

– Ah, sad shvaćam. On će pred svima izgubiti čin, ali u papirima neće. Tako će i dalje primati kaplarsku plaću.

– Zar sada ne bih mogao zapisati da sam naučio pucati?

– Ne možeš, glupane. Ako pukovnik zatraži da mu pokažeš kako rukuješ puškom učinit će to i ne pogledavši prethodno što je zapisano u tvom dosjeu. Ne bi bilo pogodno da poslije otkrije krive podatke.

– To nije pošteno, naredniče. Dorflera izvlačite iz neprilike, a meni ne date da zapišem svoj uspjeh. Zar njega više volite od mene?

– Zaveži i učini što sam ti rekao. Dorfler mi baš nije simpatičan. Ovo radim zbog kapetana i njegove žene.

– Zar vam je kapetan naredio da Dorflera pokušate spasiti?

– Nije. On neće znati što smo napravili ako napravimo uredne duplikate Dorflerovih papira.

– 'Nisam toliko glup i znam što ovog trenutka radimo. Što će biti ako pukovnik otkrije našu prijevaru? Što ću mu odgovoriti ako me zapita za Dorflera?

– Ništa. Reći ćeš neka zapita mene.

* * *

Bradshawov privremeni ured bila je prijašnja prazna sobica, čija su vrata vodila na dvorište usred tvrđave. Jedva je bilo mjesta za stol i dvije drvene stolice. Na jednoj od njih sad je sjedio redov Malone, onaj koji često zna zadati nevolja naredniku Cohenu. Od takvih ljudi se uvijek može izvući najviše pritužbi na greške pretpostavljenih.

– Prema onome što piše u tvom dosjeu, ti si stari vojnik, Malone. Shvati ovaj razgovor kao prijateljsko ispitivanje. U sobi smo samo ti i ja i nitko neće znati što si mi rekao.

– Znači da će ovo biti ispovijed, a da ste vi svećenik?

– Nešto slično. Ovo je rijetka prilika da redov razgovara s nekim tko je nekoliko činova iznad njega. Znam da je to pomalo nepošteno...

– Oprostite, gospodine – prekine ga Malone – ali ja sam dugo u vojsci i znam razlog tome. Kad bi svi mogli svakog pretpostavljenog pitati što žele, nastala bi gužva i soba dežurnog oficira uvijek bi bila puna.

– Točno, ali tu se skriva zamka. Jedino takvi razgovori mogu otkriti neke stvari koje inače ne bi izbile na vidjelo.

– Razumijem što hoćete reći, gospodine, ali mogu vam kazati da sam bio vojnik u mnogo tvrđava i da nijedna nije tako dobra kao ova. Easy Company* ima najbolje vojnike i oficire.

Bradshaw suspregne osmijeh i zagleda se u papire ispred sebe.

– Govoreći otvoreno, iznenađen sam tvojom pohvalom kad pogledam što ovdje piše. Od svih redova u ovoj tvrđavi ti si najčešće kažnjavan.

– To je istina. Roditelji su me lijepo odgajali, ali kad bih subotom popio poneko piće... Da nisam postao vojnik, zacijslo bih sada čamio u zatvoru. Moji nadležni me uvijek izvuku iz neprilika.

Bradshaw se ovaj put nasmijsao:

– Drago mi je što si iskren, Malone. Znači, nemaš nikakvih prigovora?

– Oh, imam. Easy Company nije dovoljno jaka. Ljudi su slabo naoružani. Puške su zastarjele. Indijanci imaju bolje. Pošta i opskrba kasne. Moje čizme se raspadaju, a sedlo me je počelo žuljati.

– U svom izvještaju sam spomenuo problem opskrbe, Malone. Ako nemaš osobnih primjedbi, to bi bilo sve.

– To biste sigurno shvatili osobno kad biste morali jahati na mom sedlu – reče Malone, pozdravi i izade.

Easy je zastarjela riječ za tumačenje slova E, koja se primjenjivala u telefonskom, telegrafskom i radio-komuniciranju. Danas se u istom značenju koristi riječ »echo«. U našem se romanu govori o Easy Company a to u prijevodu znači četa E (op. ur.).

Flora Conway bila je zadovoljna. Četrnaestero ljudi i žena koji su došli zajedno s Kincaidom i Taylorom bili su lijepo posluženi. Gosti su se, činilo joj se, osjećali pomalo nelagodno. Osim gospođice Mills i čudno odjevenog pukovnika Hawkinsa, ljudi iz karavane bili su priprosti farmeri, nenavikli na srebrne poslužavnike i fini porculan. Flora je bila pomalo iznenađena kad je vidjela kako Hawkins pije čaj iz tanjurića ali dakako domaćica nije smjela opazati takvo ponašanje svojih gostiju.

Warner Conway je ušao u sobu gdje su bili gosti s mladim Taylorom:

— Bojim se da ćete ovdje morati ostati još najmanje jedan dan. Htjeli smo brzojaviti i zatražiti pojačanje, ali je netko čini se, prekinuo žicu. Poručnik Kincaid će s nekoliko odmornih ljudi izvidjeti gdje je prekinuta žica i zašto. Za to vrijeme ovdje ćete biti najsigurniji.

— Ako se ovdje budemo dugo zadržali, morat ćemo prelaziti Siera Nevadu upravo kad padne prvi snijeg — nezadovoljno će Penderson.

— Poručnik Kincaid mi je kazao da ste se izgubili — ljubazno će Conway. — Neće biti velike razlike ako budete kasnili još nekoliko dana. Više se bojim da biste mogli naići na prijateljski raspložene Indijance, nego da biste se mogli smrznuti na Sierra Nevadi.

— Nitko se nije izgubio. Rekao sam onom vašem bezobraznom golobradom momku da sam krenuo kraćim putem!

— ljutito će pukovnik Bully Hawkins.

— Prije nego što odete, provjerit ćemo gdje se na karti nalazi taj kraći put — mirno će Conway. — Armija će vam biti zahvalna ako se pokaže točnim ono što ste rekli.

Kapetan nije želio provjeravati da li je ovaj vodič varalica. Ako mu ovi ljudi vjeruju, to je njihova stvar. Njegov je zadatak da ih zaštiti od mogućih neprilika dok su na području u njegovoj nadležnosti.

Ušao je pukovnik Bradshaw i svima je bio predstavljen. Conway ga je upitao da li je završio razgovore s vojnicima.

— Nisam. Neki su na dužnostima, pa ih ne bih htio prekidati.

»Znači da će ovdje ostati još jedan dan« pomisli kapetan. »Ako do sada nije našao nikakve greške, onda samo gubi vrijeme.«

— Prije nego što sam došao ovamo, vidio sam poručnika Kincaida. Izjahao je s desetak ljudi.

— Pošao je provjeriti gdje je prekinuta telefonska žica.

— Među ljudima koji su išli s njim vidio sam kaplara Dorflera. Nije li on trebao biti zatvoren?

— Da, ali budući da nemamo dovoljno ljudi, pošao je i on.

— Zar će vršiti dužnost kaplara?

— Da. Još službeno nismo dobili ništa o njegovoj kazni, i, ponavljam, nemamo dovoljno ljudi.

— Zar ne mislite da bi mogao iskoristiti priliku i pobjeći? — Bradshaw je bio uporan.

— Mislim da neće — tiho će

Conway. — Ovdje mu je žena, a osim toga, ovo područje je suviše opasno za bijeg. Mogli ste se uvjeriti u to.

— Tko je taj Dorfler i što je učinio? — zapita Phoebe Mills.

— Vojnička posla, gospodice — zbunjeno će kapetan.

Flora je opazila zbunjenost svoga muža:

— Ja ću ti objasniti poslije, draga. Upoznat ćeš jednu Wilmu Dorfler.

— Oh, to je njen muž? Što je uradio? Je li to vojna tajna?

Nijedan od nazočnih muškaraca nije joj htio objasniti što je to Dorfler učinio. Napokon će pukovnik:

— Napravio je prekršaj dok je bio na straži.

— I to je sve? Slušajući kako ste razgovarali, pomislila sam da je zaista u neprilici.

Nitko joj nije odgovorio. Conway se ispriča dužnostima i izade. Flora požuri za njim.

— Zabrinuta sam za tu djecu, dragi.

— I ja, ali ne brini. Dorflera neće objesiti. Samo će izgubiti čin. Obećavam ti to.

— Ali, dragi, on ne smije izgubiti čin kaplара. Ja sam jednoj Wilmi obećala da će njen muž sigurno brzo biti unaprijeđen u narednika.

— Nitko u ovoj tvrđavi ne živi u oblacima kao ti, Flora — Warner se morao nasmijati. — Ovo ti ne bih smio reći, ali razgovarao sam s Cohenom.

— Oh, Maggie će biti oduševljena!

— Prokletstvo! Nikome ne smiješ o tome reći ni riječi! Čak ni ja ne znam što je Ben smislio.

— Razumijem. Znači da će stari dobri Ben izvesti jedan od svojih prokušanih trikova.

— Molim te, nemoj nikome o tome reći ni riječi. Čak ni Maggie. Znam da ste zabrinute za tu mladu ženu, ali moram biti vrlo oprezni dok je još ovdje pukovnik. Ako spomene Dorflerov slučaj kad se vrati u štab, propali smo. Tada Dorflera nitko ne bi mogao spasiti.

V

Matt Kincaid se sa svojim ljudima nalazio oko pet milja daleko od tvrđave. Među ostalima, s njim su bili divlji Irac Malone, visoki Dobbs, bivši pruski vojnik Wolfgang Holzer, koji gotovo i nije razumio engleski, regrut Wilson i jadni Dorfler. Mattu je bilo žao tog momka. Naslućivao je da narednik i kapetan nešto smišljaju, ali nije htio razmišljati o tome. Kaplar Kildare je bio u potjeri prošle noći, ali je htio s njim i sada. Kildare nije znao da neće biti novih unapređenja, a to je želio. Čim ga unaprijede, mislio je, dovest će djevojku koja živi na Istoku i vjenčat će se. Matt je znao da to neće biti tako brzo.

Jahali su prateći telegrafske stupove i cestu. Još nisu otkrili gdje je prekinuta žica, a nigdje nije bilo ni traga Indijancima.

Matt opazi da regrut Wilson teško diše. Pogledao ga je. Bio je blijed.

— Nagni se, Wilsone. Bit će ti lakše. Zacijelo patiš od visinske bolesti.

— Visinske bolesti? Pa ovo je ravnica — čudio se Wilson.

— Ovo je visoravan i mi smo sada na visini od gotovo tisuću petsto metara. Nisi navikao na ovako razrijeđen zrak. Odakle si, Wilsone?

— Iz Caroline.

Poveli su razgovor o krajevima, gdje su se rodili, o vrstama konja, o travi. Mattu se učini da ovaj regrut zna mnogo više od običnog regruta.

— Wilsone, ne moraš mi odgovoriti na ovo pitanje ako ne želiš. Jesi li prije bio u vojsci?

— U građanskom ratu sam se borio na strani Juga, gospodine, ali to je bilo prilično davno. Po svršetku rata izgubili smo imanje, pa sam morao u vojsku da preživim.

— Nemoj misliti da ovdje loše postupaju s bivšim borcima Juga. Prošle godine mi je jedan spasio život kad su nas napali Indijanci.

— Gospodine, ja znam gdje mi je mjesto. Ja sam običan vojnik i moram slušati pretpostavljene.

Odjednom se začuje pucanj. Na uzvisini, nešto više od kilometra udaljenoj, stajao je na konju Indijanac okičen perjem. Nije se micao. Kildare je u punom galopu jurio prema njemu. On je maloprije ispalio metak.

— Vрати se, Kildare! — vikne Matt, a u tom trenu Wilson pojuri za Kildareom!

— Dorfler, prezumi komandu! — vikne Kincaid i pojuri za ovom dvojicom.

Željan junaštva, Kildare je brzo naprijed. Kad se Indijancu približio na puškometa, ovaj je polako okrenuo konja i nestao iza uzvisine. Kildare je i dalje podbadao konja. Wilson je, naprotiv, sjahao i počeo se penjati strminom.

Matt se zaustavi kraj Wilsonovog konja i učini isto. Kad je sustigao Wilsona, ovaj reče:

— Htio sam ga spriječiti da ne čini gluposti, gospodine.

— Vidim da znaš što valja raditi. Štititi ćeš me dok ne izvidim što se događa s druge strane.

Dok se penjao, Matt začuje puškaranje i opsuje. Ubrzo se pojavi Kildareov konj, ali bez jahača. Matt dopuza do ruba uzvisine i pogleda na drugu stranu. Pola tuceta Indijanaca penjalo se na konjima uz drugu uzvisinu izvan puškometa. Malo zatim ih više nije bilo na vidiku. Matt umorno ustane i krene prema momku koji je ležao na travi. Kildare je bio mrtav.

Matt se vrati Wilsonu:

— Ostani ovdje i čuvaj ga. Mogli bi se vratiti da mu skinu skalp, a ja to ne želim. Mislim da ti ne treba reći u čemu je Kildare pogriješio.

— Ne, gospodine. Znao sam da čini veliku grešku i zato sam krenuo za njim. Oprostite mi što nisam čekao naredbu, ali sasvim sam izgubio glavu. To se više neće ponoviti.

— Ne smeta me kad vojnik poduzme nešto na svoju ruku, sve dok ne čini glupost. Idem po njegovoga konja. Odmah se vraćam, kaplare Wilson.

Kaplar?

— Da. Netko mora zamijeniti kaplара Kildarea. Narednik će ti biti Gus Olsen. I on je bio u građanskom ratu, ali na prvoj strani, no vjerujem da ćeš se snaći. Reagirao si u pravom trenutku, na pravi način, a to je važnije od svega.

* * *

Uskoro su pronašli mjesto gdje su Indijanci presjekli žicu koja pjeva. Jednog dana bi ponovo mogli prekinuti žicu, ali taj put bi možda mogli iskoristiti priliku i postaviti zasjedu. In-

dijance nije bilo briga što oni razgovaraju preko žice koja pjeva. Vjetrovito Nebo mu je jednom kazao da Bik koji sjedi i neki vračevi redovito čitaju Army Times i Washington Post i tako znaju kakva je trenutno vladina politika prema njima.

Patrola se u sumrak vratila u tvrđavu. Matt je bio krenuo prema sobi dežurnog oficira kad ga je sustigao Dorfler.

— Gospodine, ne znam da li sam još uvijek zatvorenik.

— Ne sjećam se da je rečeno nešto o tvojoj slobodi.

— Nije, gospodine. Ipak, nadam se da će me pomilovati. Na tu sam misao došao kad su me odredili za današnju patrolu.

— Ne misliš valjda da ti je netko nešto dužan zato što si zadatak obavio kako valja?

— Ne, gospodine.

— Drago mi je što tako misliš. Poslušao si moju zapovijed i zadatak si dobro obavio. Jesi li me zato zaustavio?

— Ne, gospodine. Htio sam samo biti siguran da li će biti u redu ako sada pođem svojoj ženi.

— Jesi li čitao oglasnu ploču? Dorfler ga upitno pogleda.

— Svaki dobar vojnik čita je redovito.

— Gospodine, čitam je svako jutro.

— Pročitaj ponovo. Narednik Cohen u toku dana stavlja najnovije zapovijedi i vijesti, kako se ne bi jurilo za svakim vojničkom pojedinačno ako mu je naređeno da nešto uradi.

— Nemam isprike, gospodine — posramljeno će Dorfler, okrene se i ode.

— Hej, Dorfe! Pođi u svoj stan i pozdravi svoju suprugu. Imaš

petnaest minuta vremena. Večeras si na straži.

— Razumijem. Hvala vam što ste mi dali vremena da se javim Wilmi.

Kad je ušao u ured, Matt nađe Cohena samog.

— Već je kasno, a ti si još tu, Bene.

— Htio sam srediti neke papire kad već nemam mira u vlastitom domu.

Matt se nasmiješi:

— Ma hajde, Bene. Valjda si svojoj ženi rekao što si naumio kad već nisi rekao nama.

— Naum?

— Oh, do vraga! Ja jesam glupi oficir, ali imam iskustva. Ne znam što si smislio, ali to bi mogao reći svojoj ženi.

— Ne mogu, gospodine — uzdahne Cohen. — Uzela je pod svoje okrilje onu glupu, plačljivu Wilmu. Već je obećala toj djevojci da ću izvući njenog muža, ili ću umrijeti polaganom smrću.

— Ako nešto ustrebaš, bit ću u svom uredu. Imaš li još kakav problem osim Dorflerovog?

— Pa, mislim da ćemo tog momka morati lišiti čina kaplара. On još može obavljati dužnost kaplара.

— Da, ali kapetan Conway je zabrinut što će Dorfler imati manju plaću kao redov. U tom slučaju, morat ćemo njegovu ženu poslati kući. Hoćeš li izvesti nešto što nije u skladu s propisima?

— Neću učiniti ništa zbog čega bi oficiri morali biti zabrinuti.

— Razumijem. Ali, molim te, budi vrlo oprezan. Usput, postoji li nada da Wilson dobije čin kaplара?

– Radim na tome, gospodine. Kildare je ostavio prazno mjesto kaplara, ali ako netko upita kad je Wilson došao ovamo, imat ćemo napriliika.

– Drugim riječima, Wilson će za sada vršiti dužnost kaplara, a primati plaću redova.

– Kazao sam vam da ću učiniti sve što mogu.

– U redu. Rado bih htio znati kako ćeš to izvesti, ali večeras imam mnogo posla. Poslije ćemo razgovarati.

Matt uđe u svoj ured, sjedne i upali svjetiljku. Pokušavao je napisati pismo Kildareovoj djevojci, ali mu nikako nije išlo. Već je treći put započinjao pismo, kad je netko tiho pokucao na vrata. Očekivao je Dorflera, ali s njim je bila i gospođica Mills.

– Gospođica vas je htjela vidjeti – reče Dorfler.

Matt joj ponudi stolicu.

– Htjela bih s vama privatno razgovarati – reče plavokosa djevojka kad je Matt sjeo. Nisam vas htjela ometati kad ste dojahali s poginulim prebačenim preko sedla.

– Što mogu učiniti za vas? – upita Matt.

– Naš vodič želi krenuti dalje, gospodine. On kaže da se rat vodi samo između Indijanaca i vojske. On kaže...

– Možete me zvati samo Matt, gospođice Phoebe. Znam dobro što kaže taj vaš takozvani vodič, ali ako želite dozvolu za odlazak, obratili ste se pogrešnom čovjeku. Ja nisam zapovjednik i ne mogu vas pustiti, a i kad bih bio, ne bih vam dopustio da odete.

– Pukovnik Hawkins kaže da je ugodnije putovati noću i da

Indijanci nikad ne napadaju noću. Oni su praznovjerni i ...

– To nije istina. Mnogi od njih su svoj prvi pothvat izveli noću. Indijanci bi se mogli došuljati do vas, a oni su majstori u tome. Ja ću razgovarati s vašim vodičem. Za to vrijeme neće vas ništa koštati ako još malo ostanete ovdje. Zar je naša hrana tako loša?

– Oh, ni govora. Svi su vrlo ljubazni prema nama, ali moj me zaručnik čeka u Kaliforniji i bit će vrlo zabrinut ako ne dođem na vrijeme.

– Zašto mu ne napišete pismo? Ja ću ga poslati Western Unionom.

– Dobra ideja, Matt. Nisam pomislila na tu mogućnost.

– Možete ovdje sjesti i napisati pismo. Ja ću malo izaći.

– Ne morate. Ionako ćete pročitati moje pismo prije nego što ga pošaljete, zar ne?

– Da, gospođice. Nemojte pisati ništa ružno.

Kad je izašao, ugleda Windyja Mandaliana kako mu prilazi.

– Matte, čuo sam da si danas izgubio jednog čovjeka.

– Istina je. Što si saznao u logoru Sivog Sokola?

– Rekli su da ništa ne znaju o napadu, što je vrlo zanimljivo.

– Želiš li kazati da oni lažu?

– Ne bi se to moglo reći, Matte. Ne znaju ništa o onim momcima što su nas uhodili blizu tvrđave. Kći Sivog Sokola ima nekoliko djece, bog zna čija su. Ja joj se očito svidam i kad sam je propisno pozdravio, malo sam se poigrao s djecom. Ako poznaš djetinju narav, moraš znati da oni ništa ne mogu zatajiti i zacijelo bi se pohvalili da su išli naokolo s lukovima i stri-

jelama i uhodili nas. Sjedio sam sa Sivim Sokolom kad je došla neka žena iz njihova logora. Sva uzbuđena je pričala kako ste u tvrđavu doveli poginulog. Svi su bili iznenađeni. Ne vjerujem da su toliko dobri glumci.

– Kaži mi kako je ta Indijanka mogla znati da smo ujahali u utvrdu s mrtvim čovjekom?

– To je bila jedna od onih žena koje redovito dolaze u tvrđavu da bi nešto izmolile iz kuhinje.

– Ako oni koji su nam danas ubili čovjeka nisu bili iz logora Sivog Sokola, tko su onda?

– Sjeverozapadno od nas se nalazi vrač Vuk.

– Kako to? On bi morao biti u rezervatu dobrih sto pedeset kilometara od nas.

– Možda je želio malo lunjati naokolo. Prošlog ljeta je skopio mir sa Sivim Sokolom i ostalima.

– Ali oni koji su ubili Kildare bili su Čejeni. Bili su premažani plavom bojom, u to sam siguran. Znam da Siouxi rabe crvenu, Arapaho zelenu boju, a ovo je bila plava, nisam slijep. Da li još netko od Čejena logoruje blizu nas?

– Ne znam. Moram izvidjeti. Bio bih iznenađen da Sivi Sokol ili vrač Vuk opet počnu stvarati neprilike. Vrač Vuk je stari ponosni ratnik i ne bi prekršio zadanu riječ a da to na neki način ne objavi. Bit će najbolje poći do njega i raspitati se. Vjerujem da ne zna da netko od njegovih momaka čini nešto na svoju ruku.

– Želiš li ići sâm?

– Moram. Vuk bi se sigurno preplašio kad bih dojahao sa cijelim odredom. On će mi sigurno

no osigurati miran povratak ovamo.

– U redu. Kad ideš?

– Što prije to bolje.

Windy Mandalian se udalji, a Matt se vrati u svoj ured.

Plavokosa djevojka je bila završila pisanje i sramežljivo se nasmiješila:

– Imao si pravo. Teško je napisati glupost kad znaš da će to netko treći pročitati.

– Vi ste ipak uspjeli napisati nešto, a meni to nikako ne uspijeva.

– Dopusti mi da ti pomognem.

– Što ćete napisati kad niste bili nazočni? Kildare se ponio vrlo nepromišljeno.

Ona uzme olovku:

– Studirala sam engleski i prilično sam vješta u pisanju. Ispričaj mi kako se to zbilo i sve ću prenijeti na papir. Neću napisati da je postupio glupo. Napisat ću da je poginuo u okršaju s nadmoćnijim neprijateljem.

– Imate pravo. Njega i tako više nema, pa može izgledati ljepše nego što se doista zbilo.

On joj u nekoliko rečenica objasni što se zbilo, a onda ušuti. Ona je polako pisala. Matt poželi da može zapaliti cigaretu. Dakako, ona bi mu to dopustila, ali nije htio prekidati tišinu. Promatrao ju je. Ona je bila svjesna njegova pogleda. Osjećala se neobično. Zašto? Otkuda se odjenom u njoj probudio taj neobičan osjećaj? Kad je dovršila pismo, pružila mu je papir ne digavši pogled. Ruke im se nisu dotakle, ali je osjetio kako mu ruka dršće kad je dohvatio papir. Počeo je čitati. Sad je ona njega promatrala.

Matt je iznenadi podigavši pogled. Na sreću, svjetiljka je ši-

mila prigušeno svjetlo, pa nije mogao vidjeti kako se zarumjenjela.

— Napisali ste prekrasno pismo, gospodice Phoebe.

U tom trenutku Dorfler pokuca na odškrinuta vrata:

— Oprostite što smetam, ali približavaju se konjanici, pa sam mislio da biste vi to morali znati.

— Matt pogleda prema zidnom satu, ustane i pomalo zbunjeno se obrati djevojci:

— Oprostite, ali moram ići.

Otvorila su se glavna vrata tvrđave i ujahali vojnici s teškim naoružanjem. Jedan od njih se izdvoji i krene prema Mattu:

— Poručnik Fitzgerald, teško naoružanje — raportirao je došljak.

— Matt Kincaid, adutant Eassy Company — odvrati Matt. — Nismo vas očekivali, ali nadam se da ćete se udobno smjestiti.

— Zatim naredi Dorfleru da se pobrine za konje i da ljudi dobiju obrok. On sâm ponudi Fitzgeraldu da svoga konja smjesti kraj njegovog.

— Nije potrebno. Old Badly može ostati gdje je sad. Otporan je na sve promjene.

Matt ne reče ništa. To nije bio njegov konj već njegova kolega po činu. Poznavao je neke ljude koji su isto ovako ostavljali konja na hladnom noćnom zraku nakon duga putovanja. Nadao se da ovaj glupan zna nešto o puškama. Kad su ušli u Mattov ured, pri svjetlu svjetiljke Matt malo bolje pogleda svoga gosta. Bio je zgodan i mlad. Matt ga upozna s Phoebe.

— Oprostite, gospodice Phoebe, ali sad ću vas morati ispratiti do vaše sobe...

— Znam i sama po mjesečini otići u svoju sobu.

Matt se ponovo obrati došljaku:

— Upoznat ću vas s kapetanom čim pregledam poruke što ste ih donijeli. Nitko nam nije javio da dolazite.

Fitzgerald mu pruži papire:

— Kazali su nam da su vam prekinuli telegrafsku žicu. Došli smo kao pojačanje. Čudim se da ne znate da dolazimo.

— Odmah ću provjeriti, ali čini se da je žica opet prekinuta.

Matt pogleda poruke, pa reče:

— Poslali su nas kao pojačanje, a mi još ne znamo tko nam pravi neprilike. Poslali smo čovjeka da izvidi tko bi to mogao biti, ali...

— Naše pretpostavljene ne zanimaju te glupe pojedinosti. Mi smo ovdje da pomognemo. Kad naredite da pucamo, mi ćemo pucati.

— Jasno mi je što želiš time reći, ali mi ćemo ipak najprije saznati pojedinosti.

— Imam dojam da nas je pukovnik poslao ovamo s teškim naoružanjem da što prije riješimo vaše neprilike.

— Gospodo, valjda nećete pucati u dobre Indijance — primijeti Phoebe.

Matt ne odgovori. Fitzgerald se veselo nasmije:

— Neka vašu glavicu ne muče takve misli, gospodice. Slučajno se slažem s mišljenjem generala Sheridanana kako sve vrste Incijanaca valja dovesti pameti. On je kazao da je Indijanac dobar samo...

— Idemo kapetanu — prekinu ga Matt, ali djevojka je vrlo dobro razumijela što je Fitzgerald htio reći. Bila je blijeda.

Mrzila ih je obojicu. Matt je znao da nema smisla svadati se s čovjekom koji mu je ravan po činu, premda je ona očekivala da će mu se suprotstaviti. Narredbe nije izdao Fitzgerald nego njihovi pretpostavljeni.

VI

Windy Mandalian je ujahao u indijanski logor u zoru. Dočekalo ga je lajanje pasa. Nije se obazirao na njih, kao ni na strijelu što se zabila u zemlju ispred njegova konja. Imao je izvanrednog konja. Već je mnogo puta bio u indijanskom logoru i ova strijela ga nije preplašila. Strpljivo je čekao držeći svog konja za uzde.

Iz šatora su sramežljivo provirivala djeca. Psi su slobodno njuškali njegove noge. Kao i bijelci, i Indijanci pozovu svoje pse ako njuškaju oko gostiju. Ovaj put to nisu učinili. Windy Mandalian pomisli kako su oni možda neprijateljski raspoloženi prema njemu, a ne sramežljivi kao ova djeca što proviruju kroz krila šatora.

Bosonogi čovjek izađe iz obližnjeg šatora, omotan u bijelo bizonovo krzno. Žmirkao je, nenaviknut na jutarnje sunce. Nemalo se iznenadio ugledavši pred sobom ranoga gosta. Ipak se uspio nasmiješiti.

— Hej, moje je srce uzbuđeno što ponovo vidim svoga starog neprijatelja. Zar si se ponovo napio? Vidim da si došao sâm? Zar misliš da će ovo jutro biti pogodno za tvoju smrt?

— Svatko umre prije ili poslije. — pljuče. — Danas mi se to neće dogoditi, jer oko sebe vidim samo Čejene i ostalu dječurliju.

— Vukov osmijeh postane srdačniji:

— Jesi li jeo, Windy?

— Ne. Hoćeš li me ponuditi?

— Stojiš ispred mog doma. Ili ću te nahraniti ili ubiti. Takav je običaj. Budući da ne želim rat, bar za sada...

Vuk nešto vikne na svom jeziku i dvije mlade žene izađu iz njegova šatora noseći pokrivač. Kad su ga prostrle na izgaženu travu, oni sjednu. Jedna od njih odvede Windyjeva konja. Windy ponudi Indijanca duhanom za žvakanje. Ovaj odbije:

— Ne, rekao sam da ću te pogostiti, a to ne znači da sam te dočekao kao prijatelja. O tome ću još razmisliti. Najprije ćemo jesti, a onda ćeš mi objasniti zašto si došao.

Starija žena izađe iz šatora i pred njih oznese zdjelu kukuruzne kaše i suho meso. Windy bi više volio da su ga ponudili nečim što dobivaju od vlade kao pomoć, ali ovakav je bio njihov običaj.

— Više nemamo dobre hrane kao nekad...

— Molim te, nemoj mi pričati staru priču o velikim Svijetlim vremenima kad ste imali svega u izobilju, i o tome kako su došli bijeli ljudi i kako su počeli ubijati i otimati zemlju. Neću se dugo zadržati. Vuče, mi dobro poznajemo jedan drugog. Ako se ne vratim na vrijeme, Amerikanci će posumnjati. Mislit će da ste me ubili. Oni znaju gdje sam sada.

— Zar misle da bih ti ja mogao učiniti nešto nažao? Zar te nisam lijepo dočekao? Nisam divljak. To bi im ti mogao kazati. — Znam, Vuče. Ti si uvijek bio čovjek od riječi. To sam im i re-

kao prije nego što sam pošao ovamo.

Čemu onda sva ta upozorenja? Sjetio sam se! Zacijelo je Sivi Jelen govorio nešto protiv mene. Ako je to istina, nastradat će!

– Smiri se. Jučer sam bio u njegovu logoru. Nije rekao ništa loše o tebi. Samo je rekao da si stari glupan, ali da si dobar čovjek.

Tko je onda ispričao laži o meni? Zar ste svi slijepi? Zar smo premazani ratničkim bojama? Zar ne znate čitati?

Saslušaj me. Preksinoć su mene i moje momke iz plemena Dalaware napali iz zasjede. Jedan od momaka mi je rekao da su to bili Čejeni.

– Htio bih vidjeti tog momka. Htio bih da mi to isto kaže gledajući me ravno u oči. Onda neće moći lagati.

– Obojica su mrtvi. I jedan od vojnika iz tvrđave je mrtav. Veliki Bijeli Otac traži objašnjenje. – Windy ispriča sve o prekinutoj žici i indijanskom napadu.

– Moje srce plače krvavim suzama – uzbuđeno će Vuk kad je Windy završio. – Ne plače zato što su poginula tri moja neprijatelja, nego zato što sam vrhovni poglavica svih Čejena. Ako je istina to što kažeš, onda je to uradio netko od moje braće, ali bez mog znanja! – On pozove starije članove plemena da im se približe. – Što ti misliš da bi bilo najbolje uraditi? Mi želimo živjeti u miru.

– Ako se vratite u svoj rezervat, moglo bi se činiti da su neki od vaših mladih ljudi otkazali poslušnost i da ste vi ostali prestrašeni. Bit će najbolje da svi

odete sa mnom u tvrđavu. Ako netko i dalje bude pravio neprilike, bit će očito da to niste vi. Znaš i sâm da je kapetan Canway dobar čovjek i da vam nitko neće učiniti ništa nažao.

– Nitko nas ne treba čuvati. Mi nismo stoka, mi smo ljudi – reče jedan od okupljenih ljudi.

Ostali su se složili s mišljenjem da ne žele ničiju zaštitu i da u tvrđavu mogu doći samo kao gosti.

– Kad se vratiš, reći ćeš im najprije da nismo prekršili zadanu riječ o miru – zaključio Vuk. – Kazat ćeš im da ćemo ih možda posjetiti kad se budeмо vraćali u svoj rezervat, ali da će oni odgovarati ako se to pretvori u bitku sa Sivim Jelenom. Ne želimo da nam u susret idu vojnici, niti da nas prate. Doći ćemo kad nama bude najviše odgovaralo.

– Kazat ću kapetanu da se slažem s tobom – reče Windy. Rekao sam mu da te vrlo dobro poznam.

Windy ustane i zajaše svoga konja, kojeg mu je dovela mlada Indijanka. Dok je napuštao logor, nije se okrenuo, jer bi Indijanci pomislili da im ne vjeruje, da bi ga mogli ubiti s leđa.

Vrač Vuk je čekao dok bijeli čovjek nije napustio logor, a onda reče:

– Imamo veliki problem, zar ne? Zna li netko od vas kamo je otišla ta banda neposlušnih dječaka?

– Američka Suza ih je morao dovesti natrag, ali sad je i on nestao. Ne misliš valjda da su naši dječaci počinili kakvu glupost? – zapita Crni Gavran.

– Mladi ljudi su spremni učiniti svašta – uzdahne Vuk. –

Zar se ne sjećaš svoje mladosti? Siguran sam da Američka Suza zna što radi. Sigurno ih nije našao. Kriva Puška vodi tu deriščad, zar ne?

— Kriva Puška je moj nećak — pomalo posramljeno će jadan iz skupine. — Njegov otac je umro i pokušavam ga zamijeniti, ali mi ne uspijeva baš najbolje. Često smo išli zajedno u lov i naučio sam ga kako treba prikriti tragove. Američka Suza ih zacijelo nije našao.

— Američka Suza je odličan tragač — zamišljeno će vrač Vuk. — S njima je i Crveno Koplje. On je moj mali rođak, pravi divljak. Zna i ukrasti, ali sigurno ne bi učinio ništa našao Američkoj Suzi. Nešto se čudno zbiva.

— Ako otkrijemo da naši naši momci prave neprilike, što ćemo učiniti? — zapita jedan od nazočnih.

Tko će bijelim ljudima dokazati da mi nismo znali mladenačku nepromišljenost? Mi nosimo isto ime kao i ti dječaci, a osim toga, nećemo valjda gledati kako ih vješaju. Ako ih ne pronađemo prije Amerikanaca, izbit će novi rat, a ja sam umoran od ratovanja reče Vuk.

Windy Mandalian zastane na nekoj uzvisini kad je opazio jedan vod Easy Company. Vodio ga je Matt Kincaid. Kad su se približili jedan drugom, Matt mu ispriča kako su dobili pojačanje jer se pretpostavljeni žele brzo obračunati s Indijancima koji im prave neprilike. Windy mu opiše svoj posjet indijanskom logoru.

— Jesu li svi bili u logoru? — zapita Matt.

— Pokušavali su me uvjeriti u to, ali ja sam izbrojao konje kad sam odlazio. Čini mi se da ih je bilo manje nego obično. Nije bilo ni Američke Suze.

— Tko je to?

Obično je uvijek bio kraj vrača Vuka kad bih dolazio. On je njegova desna ruka. Ponosan je, ali i podao.

Da li bi on mogao biti vođa odmetnika.

— Otkud bih to mogao znati? Možda su mladići nedužni. Možda su otišli u lov. Ako je ubio bijelca, Američka Suza neće držati jezik za zubima. Morat će se pohvaliti.

On je takav.

Odjednom opaze kako Malone, koji je jahao kao prethodnica, daje znak puškom. Ljudi su se domah počeli prestrojivati za borbu. Matt dovikne Wilsonu neka ostane gdje jest kao rezerva, a onda podbode konja i pojuri što je brže mogao. Začuo je topot kopita iza sebe. Bio je to Windy.

— Zašto me pratiš? Bit ćeš korisniji ako odeš do kaplara Wojenskog i kažem mu neka se pridruži Maloneu i zauzme položaj na onom grebenu!

Matt povede sa sobom prvu desetinu i narednika Olsena pa pojuri prema uzvisini iza koje se čulo puškanje.

Kad se popeo na vrh, imao je što i vidjeti. Cetvora kola bila su okružena s nekoliko desetaka Indijanaca. Sad su i oni njega spazili. On krene nizbrdo, tako da su oni koji su zauzeli greben bili s druge strane. Time su Indijanci bili opkoljeni sa dvije strane. Matt je prepoznao kola. Bila su Pendersonova. Onaj glupi Billy Hawkins ipak ih je

uspio odvesti na opasan put. U kolima je zacijelo i Pheobe Mills! Možda je i ranjena!

Indijanci su se zaustavili podalje od kola, razmatrajući svoj položaj. Matt spazi kako mu netko maše maramicom iz prostora između kola. Puno mazgi što su vukle kola bilo je ubijeno. Jedan konj se još trzao. Matt ga je prepoznao. Prišao mu je i opalio mu metak u glavu da se više ne muči. Do njega je ležao Hawkins, skalpiran. Oči su mu bile ukočene. Kad je obišao kola, s druge strane je opet mogao vidjeti Indijance. Bili su prilično blizu. Jedan je nešto vikao i mahao kopljem ukrašenim perjem. Odjednom se iza kola pojavi neki crvenokožac. Matt nije dugo razmišljao. Potegao je obarač i Indijanac se srušio. Pucanj je, čini se, zaključio raspravu među Indijancima. Raspršili su se i stali bježati kamo je tko mogao. Znao je da će pobjeći prije nego što on uspije okupiti svoju desetinu što je ležala naokolo skrivena u travi. Trojica su učinila veliku grešku. Krenula su prema grebenu gdje je sa svojim ljudima stajao Wojensky. Vojnici su ih dobro isprašili. Sva trojica su bila na tlu. Jedan ustane i počne trčati nizbrdo, prema Mattovim ljudima. Jedan od Olsenovi ljudi opali, ali promaši.

— Ne pucaj! — vikne Matt. — Želim ga živog!

Zbunjen, Indijanac se ogleda, a onda baci koplje i sjedne na zemlju prekrizivši noge.

Wojensky je, čini se došao do sličnog zaključka, jer je nekoliko njegovih ljudi počelo silaziti prema ranjenim Indijancima. Jedan je bio ranjen i nesposo-

ban, ali je drugi pokušao zamahnuti kopljem prema Maloneu. U zao čas — krupni Irac je već bio zamahnuo svojom puškom. Wojensky poviče i Malone podiže čovjeka kojeg je srušio.

Matt je zamišljeno promatrao okolicu. Htio je biti siguran da Indijanaca više nema na vidiku. Olsena i njegovu desetinu ostavi na straži, a on pođe pregledati kola.

Phoebe Mills je sreo između dva vagona. Bila je s prestrašenim Pendersonom.

— Dobro jutro — pozdravi ih Matt skinuvši šešir. — Hoćete li mi objasniti što radite ovdje? Uporozili smo vas da se ovuda vrzmaju opasni Indijanci. Tko je još nastradao osim Billyja Hawkinsa?

— Nitko — reče Penderson. — On nas je spasio. Kazao nam je da stavimo kola u krug, a on je sâm otišao popušiti lulu s Indijancima.

— Oh, bilo je strašno — zajeca Phoebe. — Dobri stari Billy je krenuo prema njima, držeći lulu u rukama, a oni su pucali u njega kao u psa. Žao mi je ako sam ikad rekla nešto ružno o načinu kako vi postupate s tim divljacima. Sad ih mrzim! To nisu ljudi. To su divljivi psi! — Ona pokrije lice rukama, ponovo zajeca i uđe u kola.

— Gledali smo kako ga skalpiraju — reče Penderson drhtavim glasom. — Čini se da je bio ranjen kad se srušio s konja. Umro je urlajući.

— Izgubili ste polovicu svojih mazgi, ali nekako ćemo doći do tvrđave. Nadam se da vam je za danas dosta putovanja u Kaliforniju — reče Matt.

— Oh, da. Vaš kapetan rekao nam je da bi se ovako nešto moglo dogoditi, ali Hawkins je rekao... Oh, sav sam smeten, poručniče. Naš vodič je očito bio neznalica i glupan. Ipak, spasio nas je.

— Krenut ćete na put kad dobijete novog vodiča i kad putovanje bude sigurnije.

Windy Mandalian dojaše do Matta:

— Stari Wojensky pita što će učiniti sa zarobljenicima.

— Neka ih čuva. Ispitat ćemo kamo su krenuli bjegunci, a onda ćemo se vratiti u tvrđavu. To su Čejeni, je li tako?

— Da. Jedan od njih je Crveno Koplje. Vrač Vuk je njegov ujak. Ranjeni je Slomljena Lula. Treći je Smješna Kosa. On je mješanac. Njegova majka je šurjakinja Sivog Jelena.

— Ma nemoj! Znači li to da su Sivi Jelen i vrač Vuk prekršili mir?

— Ni govora. To znači da su dječaci iz oba plemena sada zajedno i da se malo igraju rata. Vido sam da si jednog pogodio.

Obojica krenu prema mjestu gdje je lažao ubijeni Indijanac.

Lice mu je bilo obojeno plavom i crnom bojom, a preko obraza su bile dvije crvene pruge.

— Ovaj je iz plemena vrača Vuka. Zove se Kriva Puška. Što ćeš učiniti sa zarobljenicima, Matt? Da sam ja na tvom mjestu, ja bih pustio mladiće da odu. Matt, ti znaš da sam ja na vašoj strani.

— Jesi li pijan? Ovi su momci upravo ubili čovjeka, premda, istini za volju, nije bilo osobito koristan.

— Znam — odvrati Windy. —

Kao članovi bande neprijatelja, ove će momke zacijelo objesiti, a ako ih i pošalju natrag njihovim plemenima, morat će ih oni objesiti. Tako kaže zakon, ali zakon kaže da im se može pružiti prilika ako se predaju. Ako nas opet pokušaju ubijati...

— I ovi momci znaju taj zakon, ali ako se želiš igrati, moraš i platiti.

— To je istina, stari momče, ali pokušaj razmotriti problem s druge strane. Ako ih objesimo, objesit ćemo i nećaka vrača Vuka. On na to sigurno neće ostati ravnodušan. Jedan od njih je iz plemena Sivog Jelena. Ni on neće mirno gledati kako ga vješaju. Sivi Jelen i vrač Vuk nisu sada u osobito dobrim odnosima, ali ovo bi ih moglo ujediniti. Zar bi to htio?

— Ne mogu ih jednostavno pustiti da odu, Windy.

— Razumijem te. Vezan si vojničkim zakonima.

— Osim toga, ovdje imamo svjedoke koji mogu potvrditi da li je Hawkins poginuo u borbi ili je naprosto ubijen. Možeš li to objasniti dvojici poglavica, Windy?

— Mogu, ali zar će shvatiti? Kako će shvatiti, kad ćete objesiti članove njihovih plemena?

— Ali valjda shvaćaju da ubojstvo nije dobra stvar.

— Dakako, ali na svoj način. Prije nego što nas napadnu, objavit će nam rat.

VII

Kad je ušao u svoj stan, kapetan Conway nađe svoju ženu u društvu Cohenove žene i Phoebe Mills. Pile su čaj.

— Kako to da si došao tako rano, dragi?

– Moram se presvući za suđenje.

– Mnogo vam hvala za sve što ste učinili za nas – reče Phoebe. – Hoće li Matt i njegovi drugovi bili okićeni za ono što su učinili.

– Okićeni? – Conway je za trenutak izgledao zbunjen. – Ah, nitko neće dobiti ordenje. To što su učinili njihov je uobičajeni posao.

– Sjedi, dragi, i popij s nama šalicu čaja. Svi se žure naokolo kao muhe bez glave, a mi bismo rado htjele znati što se zbiva.

Conway sjedne i ukratko ispriča o mladim Indijancima, o njihovim plemenima, o ponovo prekinutoj telegrafskoj žici.

– Znači li to da su nam prekinute sve veze sa svijetom? – upita Flora.

– Ni govora. Mi smo dobro zaštićeni iza ovih debelih zidova, a osim toga, dobili smo pojačanje. Ne postoje nikakvi znaci da su nam ta dva plemena najavila novi rat. Ako i najave, nisu sposobni za otvoren način borbe, mi smo sada tako jaki da bismo mogli pobijediti i mnogo jačeg neprijatelja.

– Draga, Maggie i ja smo proživjele rat i opasadu ovdje. Nemaš se čega bojati – reče Flora Phoebi.

– Ispričavam se, moje dame, ali moram se presvući – reče Warner i ode u spavaću sobu.

Maggie iskoristi priliku i nagne se prema Flori:

– Jeste li razgovarali s njim o mladim Dorflerima, gospodo?

– zapita tihim glasom.

– Nešto se sprema, ali ne znam što – odvrati Flora.

– Tko su Dorflerovi? – upita Phoebe.

– Oh, ne tako glasno – usplahireno će Flora. – Razgovaramo o mladom kaplaru i njegovoj ženi. Momak je napravio veliku grešku i sad se njegova jadna mlada žena boji da će je oficiri poslati kući. – Florino lice odjednom zasja: – Oh, Maggie, sjetila sam se! Wilma ne može otići iz tvrđave u ovakvoj situaciji.

– Indijanci nisu mogli napraviti neprilike u bolje vrijeme. Baš u pravi trenutak. Svi će sada zaboraviti na Dorflera.

– Ali ne i tvoj muž. On sve zapisuje u dosje.

– Imate pravo, ali njegov činovnik Četvore oči se, iz meni nepoznatih razloga, boji moje malenkosti Iskoristit ću priliku kad Bena ne bude u uredu i ući. Zabrinjavaju me ti papiri... – ona se naglo prekine jer je u sobu ponovo ušao Conway, sada obučen u svečano odijelo.

– Kako to da će se suđenje obaviti ovdje, dragi? To nije uobičajeno.

– Znam, ali pukovnik smatra da se to i ovdje može obaviti. On još neće otputovati, jer se boji Indijanaca, pa valjda misli da mora biti u nečemu koristan. Kazao sam mu da mi nemamo čino ve propisane za one koji donose presudu, ali on je rekao da dobro poznaje pravila i da ima pravo. Ako pogriješi, on će odgovarati za grešku, a ne mi.

– Hoće li Matt, mislim, poručnik Kincaid, sjediti u sudu? – zapita Phoebe.

– Da, gospodice. On i poručnik Fitzgerald su suci, pukovnik Bradshaw je predsjedavajući, poručnik Taylor je tužitelj, a Windy branitelj.

— Je li to po propisima, dragi? — zapita Flora. — Windy je drag čovjek, ali on nije vojnik.

— I Matt je to prigovorio. Nije se slagao ni da bude sudac, kad su on i Windy, zapravo svjedoci, ali Bradshaw je bio tvrd. Ako učini nešto preko svojih ovlaštenja, sâm će odgovarati za to.

Flora pomisli kako će možda i tri mlada Indijanca platiti pukovnikovu grešku, ali ne reče ništa, jer joj je Warner često znao spominjati da je preosjetljiva za ženu jednog vojnika. Kad je došao do vrata, on zastane. Dobro je poznavala svaku njegovu kretnju i zato sada požuri za njim, ostavljajući svoje gošće same. Kad je došla do praga, i ona je čula udaljeno udaranje bubnjeva.

— Čini se da bubnjanje dolazi iz logora Sivog Jelena. Vjerojatno im je netko rekao što se dogodilo, a oni u tim trenucima postanu vrlo uzbuđeni. Pričekaj me, draga! Vratit ću se čim završi suđenje.

* * *

Kad je ušao u prostoriju gdje se trebalo održati suđenje, Conway je mogao čuti kako Kincaid i pukovnik Bradshaw raspravljaju vrlo oštrim tonom. Taylor, Fitzgerald i Windy su napeto slušali dok je Kincaid govorio pukovniku tonom koji nije bio uobičajen kad se razgovaralo s pretpostavljenim.

— Ah, tu ste, kapetane — reče Bradshaw ugledavši Conwaya. — Možemo početi. Hoće li dovesti zarobljenike?

Prije nešto što je Conway mogao odgovoriti, Matt vikne:

— Uopće me ne slušate, pukovniče! Upravo sam rekao da službeno protestiran zbog ne-

zakonitog suđenja. Ako želite, to ću i napisati u izvještaju. Mislim da uopće nema potrebe objesiti tu djecu. Neće nikamo pobjeći. Predlažem da ih odvedemo pretpostavljenima, kako je to i uobičajeno.

— Čuješ li zvukove tamtama, sine? — Bradshaw se nasmiješi.

— Nemamo mogućnosti da ih pošaljemo pretpostavljenima. Što ti je? Kako to da si postao tako meka srca?

— Oprostite, pukovniče, ali govorite nerazumno. Vi niste bili jutros s nama kad smo ih uhvatili!

— Poručniče, nitko iz Easy Company ne može tako razgovarati s pretpostavljenima! — reče Conway. — Jasno?

Matt slegne ramenima i ne reče ništa.

— Dovoljno sam velikodušan da dopustim mlađem oficiru da izrazi svoje mišljenje o predmetu — nasmiješi se Bradshaw. — Sad kad smo čuli poručnikovo mišljenje, možemo zauzeti svoja mjesta i početi suđenje.

Svi sjednu, osim Matta:

— Ja neću sjesti kao sudac. Ja ću biti svjedok. I ja znam vojne propise i zakone. Svjedok ne može biti sudac. A ja sam optužene uhapsio. Ne možete mi narediti da budem sudac!

— U redu — reče Bradshaw nakon kraće šutnje. — Ako poručnik Kincaid ne želi biti sudac, onda neka bude svjedok. Tko će dovesti zatvorenike?

Taylor je pogledom potražio Mattovu pomoć, ali ovaj je šutio.

— Neka mi sud oprost, ali mislim da mi je potrebno više vremena — reče napokon Taylor.

— Što to znači? Zar si i ti stao na stranu Kincaida? — reče Bradshaw zažmirivši.

— Ne znam što hoćete time reći, gospodine — reče Taylor, pogledavši pukovnika ravno u oči. — Potrebno mi je vremena da odlučim koga ću dovesti za svjedoke, a bilo ih je mnogo. Poručnik Kincaid je vodio više od trideset ljudi, a tu su i napadnuti putnici.

— I meni je potrebno više vremena — reče Windy. — Nisam baš upoznat sa zakonima, a osim toga, momci trebaju prevodioca...

— Prokletstvo, Mandalian. Pa ti znaš jezik Čejena!

— Da li je to po propisima, pukovniče? Ja sam njihov branitelj i ne mogu u isto vrijeme biti i prevodilac.

Slazem se s njim — reče Taylor. — Rodakinja Smiješne Kose je njegova ljubavnica i mislim da on ne bi bio pogodan...

Bradshaw se okrene kapetanu:

— Zar ne vidite da su svi protiv mene, Conway?

— Možda vam se to i tako čini, gospodine, ali uvjeren sam da momci rade onako kako misle da im je dužnost.

— Ah, tako? To znači da podržavate svoje podređene.

— Vidim da vas ne mogu razuvjeriti, gospodine.

— Jeste li svjesni da ja još nisam napisao izvještaj o Easy Company, kapetane?

— Vjerujem da nećete baš lijepo napisati o nama, gospodine.

— Prilično ste sarkastični, kapetane.

— Ne razumijem vas.

— Prokletstvo, ne protivite se!

Znam što mislite o nama koji provodimo vrijeme u uredima. Mislite da ste heroji. Nije vam drago kad dodemo provjeravati da li radite sve po propisima!

— Easy Company se večeras drži propisa — reče Conway. Zar vas je to onećaspoložilo?

— Slušaj me, kopile! Generali su napisali tu prokletu knjigu propisa! Nitko ne bi učinio to što vi trojica večeras radite!

— Možete spomenuti četvoricu — lakonski će Windy Mandalian. — Ne znam sigurno zašto su vas ova trojica tako naljutila, ali ako su protiv vješanja Indijanaca, onda sam na njegovoj strani.

— Ne brini, Mandaliane. I tebe ću spomenuti u svom izvještaju. Ako nakon toga dobiješ ikakav posao u armiji, onda ja ne bio pukovnik.

— Više bih zaradio čuvajući stoku, a vašu zabranu ne možete staviti ispred krave. Ona ne zna čitati. — Bradshaw je problijedio, a Windy nastavi: — Čujete li ove bubnjeve? To su ratnički bubnjevi. Ubrzo će i vrač Vuk saznati da želite objesiti njegovoga mladog nećaka. Da sam na vašem mjestu, ne bih gubio vrijeme na suđenje i ispitivanje nego na to kako da izvučem živu glavu ako nas ti Indijanci napadnu.

Poručnik Fitzgerald se ne vjerujući nasmije:

— Ne brinite, pukovniče. Moji ljudi i ja baš smo znatiželjni da vidimo taj indijanski napad. Zato smo i donijeli top.

— Zar ti tvoj narednik još nije rekao, sine — Windy će zbunjeno Fitzgeraldu. — Razgovarao sam s tvojim momcima kad su namještali top. Upravo su bi-

li otkrili da su izgubili jedan dio, a bez njega se ne može pucati. Vaše teško naoružanje je sada samo ukras.

U suton su Flora, Maggie i Phoebe krenule prema zatvoru. Na straži ispred zatvora bio je Nijemac Holzer. Ugledavši ih kako mu prilaze, pokušavao se sjetiti kako će ih pitati kamo idu.

— Dobra večer, vojnici — nasmiješ se Flora. — Donijele smo nešto lijekova i pileće juhe za zatvorenike.

— Isfolte, moje damen?

— Oh, pa ti si onaj njemački momak. Bit će bolje pozvati kaplara straže.

— Isfolte, moje damen?

— Kaplar straže! — vikne Maggie.

Vojnik Holzer se trgne na povik. Nije znao što je loše uradio, ali glas je zvučao zastrašujuće.

Vršilac dužnosti kaplara, Wilson, krene prema mjestu odakle se čuo povik. Zbunio se ugledavši tri žene. Flora Conway mu objasni zašto su došle.

— Gospodo, zatvorenici su Indijanci.

— Zar misliš da to ne znam? Nije mi prvi put da pomažem ranjenicima. Znam kako se osjećaju. Noću im se obično pojačaju bolovi i žed.

— Znam, gospodo. I ja sam bio ranjen. Ipak, ja sam samo privremeno, kaplar, i ipak bih trebao pitati dežurnog oficira.

— Spusti kantu, Maggie — uzdahnu Flora. — Tko je večeras dežurni oficir.

Uto naide Matt Kincaid.

— Oh, Matt, zar si opet dežuran?

— Mislim da me vaš suprug želi držati što je moguće dalje

od napuhanog pukovnika, gospodo.

Flora mu objasni zašto su došle.

— Wilsone, imaš li ključ? — zapita on.

Kad su se teška vrata otvorila, u prostoriji ugledaju ranjenog Indijanca na ležaljci, a drugu dvojicu kako sjede u suprotnom kutu.

Jedan od onih u kutu reče Čejenu:

— Slušaj me, Slomljena Lulo. Oni će pustiti svoje žene da te muče. Sjeti se, ti si muškarac, a oni ne vrište.

Ranjenik ih pogleda kamena lica:

— Ja sam Slomljena Lula. Ja se ne bojim. Ja ću vas pobijediti, ali sad sam slab. Izgubio sam mnogo krvi. U glavi se čudno osjećam kad hoću ustati. Radi što želiš, ružna ženo.

Maggie stavi kantu na tlo i promrmlja:

— Da je moj, ja bih mu najprije isprala usta sapunom. Gubite vrijeme, gospodo Flora.

— Ne boj se — reče Flora ranjeniku. — Dat ću ti lijek i bit će ti lakše kad ga budeš uzimao svakih nekoliko sati, samo nemoj ispiti bočicu odjedanput. Sad ćeš uzeti jednu žličicu.

Indijanac se nije pomaknuo. Nije bila istina da je ružna, ali izgledala je nekako nestvarno pod bljedim svjetlom svjetiljke u kutu:

— Neću popiti tvoj otrov.

— Ja ću ga podignuti, gospodo Flora — reče Matt.

— Ne treba. Zar ne vidiš da je preplašen. On će sjesti sâm. Zar ne, sine?

— Zašto me zoveš sinom? Ti nisi moja majka. Ti si stara, luda bijela žena.

Ipak je dopustio da mu Flora rukom podigne glavu i ispio je lijek.

— Sad ćemo ti dati malo juhe.

Juha je divno mirisala, a on je bio žedan.

— Ne trebaš mi pomoći — nasmiješi se mladić. — Znam sam jesti.

Iza Flore, kraj Kincaida, stajala je Phoebe:

— On je još dječak — prošapće ona. — Nema više od četrnaest godina, zar ne?

— Oni rano sazrijevaju — odvrati Matt. — U tom su dobu Indijanci najopasniji.

— Ne mogu vjerovati da su nas danas napala djeca. Ovaj je zacijelo bio najmlađi.

— Pogledaj ove druge — reče Matt.

Phoebe pogleda Indijance koji su sjedili u drugom kutu.

— Nije li to strašno? — reče ona. — Izgledaju tako bespomoćni bez onih boja i perja. Zar će ih zaista...?

— Tako kaže zakon, a zakon stvaraju starci što sjede u malim prašnjavim sobama, tamo na Istoku. Stvari izgledaju drukčije u zbilji, zar ne?

— Ipak, strahota je što su napravili jednom Hawkinsu. Da niste stigli na vrijeme, da li bi i nas...?

— Da, gospodice. I naši dječaci znaju biti vrlo grubi, a ove je vodio pravi ludak.

Slomljena Lula je popio sve što je bilo u loncu. Slabo se nasmiješio:

— Još i sad smatram da ste ludi, ali ovo je bilo vrlo dobro i mislim da si dobra žena, premda si luda.

— Mogao si zahvaliti, balavče — progunda Maggie Cohen.

— Šuti, draga! To je upravo i učinio, ali svojim riječima — reče Flora. — Sad se malo odmori, sine. Posjetit ću te poslije, da vidim kako se osjećaš.

Ranjeni momak bio je zbunjnjen. Kad je ustala, on pruži ruku i dotakne njenu suknju:

— Saslušaj me. Ja te ne razumijem. Tvoji ljudi su me zarobili. Znam što me čeka, ali ovo je rat. Danas sam pomogao da se ubije jedan vaš čovjek, a neki dan smo ubili još jednog. Ti to sigurno sve znaš, a opet si došla da mi pomogneš i zoveš me sinom.

— Tvoja ti majka noćas ne može pomoć, je li tako?

— Ja nikad više neću vidjeti svoje majke. — Slomljena Luka se jedva svladavao da mu glas ne drhti. — Još ne znam zašto me zoveš sinom, ali ja ti se nikad više neću rugati. Ja sam rekao.

Kad su se okrenuli prema vratima, ispriječim se jedan od onih koji su do tada sjedili u kutu:

— Zovem se Crveno Koplje. Htio bih ti nešto reći. Ja, ću se sigurno spasiti. Hoćeš li mi reći svoje ime, majko?

— Zovem se Flora Conway.

— Zapamtit ću tvoje ime, a ti zapamti moje. Što god se dogodio, ja ću uvijek biti tvoj prijatelj. Ako te moj narod zarobi, samo spomeni moje ime i ja ću te štititi.

Flora se nasmije, premda su zatvorenikove riječi mogle smiješno zvučiti.

— Drago mi je što sam tvoj prijatelj, Crveno Koplje. Sli što je s tvojim prijateljem u kutu? Čini se da ne voli što smo ovdje.

Crveno Koplje se sagne i zapita Smiješnu Kosu nešto na svom jeziku. Ovaj mu odgovori mahanjem glave.

— On je mješanac — objasni Crveno Koplje — i ne razumije što mi, pravi ljudi, mislimo o ratu.

Kad su izašli, Flora će Kincaidu:

— Zar ćete zbilja objesiti ove dječake?

— Netko mora, prije ili poslije. Suprug vam je zacijelo ispričao o mojoj svađi s pukovnikom. Nismo se prepirali oko toga da li ih treba objesiti ili ne, nego kad ćemo to učiniti.

— Shvatila sam, ali čini mi se da se više ne čuju bubnjevi. Znači li to da su se Indijanci smirili?

— Ni govora. Sad sigurno sjede i dogovaraju se što će poduzeti.

VIII

Matt je stajao na bedemu i promatrao treperava svjetla u logoru Sivog Sokola kad se do njega popeo kapetan Conway:

— Stigao je Windy. Razgledao je malo okolicu logora Sivog Sokola. Nije pokušavao ući u selo. Kaže da vrač Vuk još nije došao, ali da su selo napustili Arapaho Indijanci koji su živjeli u logoru i ostali koji su neutralni. Čudim se što starac još nije k nama poslao izaslanike na pregovore.

Neće doći sa zahtjevima sve dok ne odluče što žele — reče Matt. — Sivi Sokol ne voli kršiti zadanu riječ.

— On je u prilično teškom položaju, zar ne? Kao poglavica želi da nitko od njegovih ljudi ne izgubi život, a kao potpisnik primirja ne bit htio prekršiti za-

danu riječ. Što bi ti uradio da si na njegovu mjestu?

— Nema sumnje da bih ostao sa svojim narodom.

— Razmišljao sam, Matt. Izvještaj o nama će ionako biti loš. Pa zašto ne bismo te dječake pustili da odu?

— Kako bi na nas gledali ljudi poput Američke Suze? Sada nas se oni boje jer smo jaki, pa pustimo da i dalje žive u tom uvjerenju.

— Zbog čega si se onda svađao s pukovnikom?

— Mislim da je naš posao držati na uzdi Indijance. Ako dječake pustimo, oni se neće smiriti. Ako se suđenje odgodi na neodređeno vrijeme, stariji članovi plemena imat će vremena smiriti duhove. Svaki put kad Američka Suza nešto kaže, roditelji će ga pitati kako to da su nakon njegovoga posljednjeg govora obješena tri njihova dječaka. Ako dječaci budu sada obješeni, Američka Suza mogao bi uspjeti nagovoriti starije da poduzmu nešto nerazumno.

— Kako god okreneš, ne valja — reče kapetan. — Bit će bolje da se sada malo naspavaš. Ja ću preuzeti stražu. Sutra ćeš ponovo u patrolu. Odvest ćeš Vuka i njegove Čejene u rezervat. Povest ćeš dva voda.

Neće nas, znači, biti dva dana. Da li ćete izdržati s jednim vodom u tvrđavi ako vas napadnu Indijanci? Ne smijete zaboraviti da je Američka Suza možda oko sebe okupio još prištaša. Što će biti ako se pridruži Sivom Sokolu?

— Mislim da je on još neiskusn za pravu borbu, ali je zacijelo jedini kojeg u ovom trenutku želim objesiti.

Kad je sišao na dvorište, Matt iza obližnjih vrata začuje plač. Vrata su bila pritvorena i on ih odškrine. Na vratima se pojavi Wilma Dorfler uplakana lica:

– Čuo sam kako plaćete, pa sam vam htio reći da će sutra vaš suprug izjahati sa mnom i...

– Vi ste strašni! – vikne ona i ponovo brizne u plač.

– Znam kako se osjećate, ali oficiru ne smijete govoriti takvim tonom. Zacijelo je vaš muž večeras na dužnosti.

– Da, a bio je i prošlu noć. To nije pošteno!

– Morali biste znati da je vaš suprug pogriješio i da je kažnjen. Vi ste pametna mlada žena, i ako želite dobro svom mužu, onda nećete plakati već ćete učiniti sve da mu život bude što ugodniji. Vaš suprug ima suviše mnogo dužnosti i briga da bi još morao trčati k vama svakih pet minuta i brisati vam suze. Sad ću ga poslati k vama da se, hm... odmori za sutrašnji zadatak.

– Oh, mnogo vam hvala. Odsad ću slušati sve što budete kazali!

Matt uđe u sobu dežurnog oficira i nađe Dorflera za stolom:

– Sad si slobodan, Dorfleru. Podi k svojoj ženi, a sutra ćeš sa mnom na zadatak. Dodi točno na vrijeme. Moraš se malo... odmoriti.

– Ne znam kako da vam zahvalim, gospodine – radosno će Dorfler, skočivši na noge.

Prvi i drugi vod bili su spremni za polazak kad je netko viknuo da dolaze Indijanci s bijelom zastavom. Kincaid dađe znak voljno. Vrata se otvore i

desetak Indijanaca uđe bez kornja. Jedan zabode u zemlju koplje s privezanom bijelom jestučinom. Sivi Sokol sjede na prostrti pokrivač, a kapetan Conway na stolicu. Iza njega su stajali njegovi oficiri.

Ime Sivog Sokola nije imalo sličnosti s njegovim izgledom. Bio je to pedesetogodišnjak, posve crne kose i lica koje bi prije pristajalo Kinezu nego Indijancu. – Ne vidim Windyja. Zar uhodi moj logor?

– Možda – odvrati kapetan – a možda traži Američku Suzu i ostale odmetnike.

– Kako vidim, spremili ste se u ratni pohod. Mislio sam da smo sklopili mir.

– Mi ne želimo rat, Sivi Sokole.

– Dobro. Vratite nam Smiješnu Kosu i sve ćemo zaboraviti. On je još dijete. Nije me briga što ćeš učiniti s Američkom Suzom, niti što će poduzeti vrač Vuk. Ako nam vratite dječaka, sve će biti u redu. Američka Suza je poludio i zaveo je naše dječake. Ako nam vratite Smiješnu Kosu, mi ćemo ga kazniti, a i kaznit ćemo svakoga tko pokušava nešto slično.

– Oni su ubili jednog vojnika i još jednog čovjeka.

– Naš je običaj skalpiranje poginulog.

– Ali taj je čovjek još bio živ kad su ga skalpirali – odvrati kapetan.

Sivi Sokol je izgledao malo iznenađen, ali nije odustajao.

– Što ćete učiniti s dječacima? – zapita on.

– Sudit će mi se – odgovori Conway.

– To znači da ćete ih objesiti!
– Neće biti potrebe ako se pokaže da su nedužni.

— Ali, kako će vaš sud dokazati da su nedužni, kad svi znamo što su uradili? Da su poginuli u borbi, mogao bih njihovim majkama reći da ih je zaveo Američka Suza, a ovako, kako ću im kazati da su njihovi dječaci živi, ali da nisam učinio ništa, baš ništa da im pomognem?

Kapetan se pravio kao da nije čuo riječi Sivog Sokola. Naime, sad se činilo da traži svu trojicu dječaka.

— Nisi me razumio — reče Sivi Sokol. — Govorio sam iskreno. — On izvadi nož i zareže svoju ruku: — Ja nisam sklopio mir s vama zato što me strah pratiti i što se bojim. Mladi ljudi su mi se smijali i zvali su me ženom, ali ja sam želio da moji ljudi dobro žive i da žive u miru. Hoću da mi vratiš dječake, ali ću se vratiti sa svojim ratnicima, premazanim ratničkim bojama.

— Ako pokušaš dobiti dječake borbom, poginut će mnogo tvojih ljudi. — To je istina. Zato sam došao ovamo moliti kao gladan pas. Ponekad je bolje nahraniti gladnoga psa nego se pobiti s njim. Ja znam da imate mnogo pušaka, ali ja moram poštovati zakone moga naroda.

— Ako ti i vrač Vuk želite mir, onda nam dovedite Američku Suzu i mi ćemo vam vratiti dječake.

— Mene ne zanima da li ćeš objesiti Američku Suzu ili nećeš. On nije iz mog plemena, a, da budem iskren, mislim da ni Vuka nije za to briga. Američka Suza nije pri zdravoj pameti i ne sluša starije. Vi ste zaboravili Smiješnu Kosu. Ja hoću Smiješnu Kosu. Odmah!

— Pomogni nam uhvatiti Američku Suzu.

— Da vam pomognemo?! Želite da hvatamo Čejena? Želite da se okrenemo protiv jednog Indijanca, a u isto vrijeme vi držite zatočene naše dječake! — Sivi Sokol ustane: — Ja odlazim. Ako do podneva dječak ne dođe u selo, najavit ću vam rat.

* * *

Kad su se popeli na uzvisinu blizu logora vrača Vuka, Matt ugleda Windyja. Kad su se približili jedan drugom, Windy reče:

— Napustili su logor, Matt. Ničega nema osim hladnih ugoraka.

— Prokletstvo, Windy! — vikne Matt. — Nisam ti rekao da odjašeš u njihov logor. Morao si biti oprezniji!

— Nemoj učiti bakicu kako se peku jaja — reče Windy. — Nisam glup. Rekao sam ti da su otišli. Obilazio sam ih sve dok nisu otišli, a onda sam pošao za njihovim tragom. Otišli su prema sjeveroistoku i nisu se trudili prikriti tragve.

— Čini se da su otišli u svoj rezervat. Misliš li da nešto znaju o zarobljenicima?

— Može biti. Oni gotovo uvijek znaju što se događa u okolicu, čak i kad su u ratnom stanju.

— Znam što hoćeš reći. Nisu bili daleko od logora Sivog Sokola, ai jedni i drugi su Čejeni. Ipak, kazao si da su krenuli prema rezervatu.

— Čekaj malo! Ja to nisam rekao. Kazao sam da su krenuli prema sjeveroistoku. To ne znači da moraju jahati stalno u istom smjeru. Rekao sam da Vuk

jaše prema tvrđavi, ali da je ostao na tom putu, vi biste ga već sreli.

— Zar on ne bi mogao jednostavno krenuti u svoj rezervat i time pokazati da ni sa čime nama veze?

— To bi bilo logično za nas ali ne i za Čejene. Mi namjeravamo objesiti dvojicu njihovih dječaka, a Vuk ne bi bio poglavica kad bi pokazao da ima srce žene. Ili će neko vrijeme jahati prema rezervatu, a onda se okrenuti i, što brže budu mogli, krenuti prema tvrđavi, ili će jedan dio otići u rezervat da zavarava trag, a drugi prema nama.

— Da li bi bilo bolje krenuti njihovim tragom ili im presjeći put i napasti ih?

— Bit će bolje pratiti ih i vidjeti što namjeravaju. Imamo izdržljivije konje i uspjeh ćemo. Čak možemo ići i kraćim putem. Dobro poznate staze kojima se Vuk obično kreće, a oni sada nisu daleko odmakli.

IX

U tvrđavi je pukovnik Bradshaw poveo razgovor s pisarom zvanim Četvoro Oči. Našavši ga u uredu samog, kazao mu je da želi s njim malo porazgovarati. Četvoro Oči se uzvrpoljio i sjeo. Pukovnik mu je sada sličio na velikog mačka koji razmišlja da li da ulovi miša što se skutrio ispred njega po ovako vrućem danu.

— Upravo sam pogledao tvoj dosje, momče. Nije li zanimljiva činjenica da imaš isto prezime kao ja? Pitam se nismo li kojim slučajem dalji rođaci? Bradshaw je staro ulstersko ime.

— Kako vi kažete, gospodine — reče mali pisar. Moji roditelji su škotsko-irskog podrijetla.

— Baš sam to htio reći. Vidiš, možda smo rođaci. U svakom slučaju, moj je posao da ti pomognem. Zar ti po činu ne bi trebao biti kaplar? Tvoj posao je vrlo odgovoran. Ipak, čini mi se da znam zašto nisi unaprijeđen. Ovdje piše da još nisi savladao rukovanje puškom.

— Aha, tu smo. Najprije ti upućuje slatke riječi, a onda prijede u napad — pomisli mali činovnik.

— Vježbam svakodnevno, gospodine. Vjerujem da ću bolje gađati na slijedećoj vježbi.

— Nije ni važno. Ionako te ne mogu provjeriti sada, kad je tvrđava pod opsadom. Možda će mi narednik potvrditi da napreduješ. Jedna ruka pere drugu.

— Ne razumijem, gospodine.

— Upravo sam pogledao Dorflerov dosje. Nigdje nije zapisano da je kažnjen.

Četvoro Oči se osjeti kao da ga je pogodio grom.

— Gospodine, nitko ne otvara dosjee bez znanja narednika Cohena. Čak ni kapetan. Ako oficirima nešto ustreba zatraže od narednika i on im dade...

— Vratimo se Dorfleru...

— Kazne se ne upisuju, gospodine. Poručnik i narednik su bili vrlo oštri prema Dorfleru.

— Zašto je knjiga njegovih plaća pisana na novom, bijelom papiru? Dakako, ti si samo slušao naređenje.

— Ne, gospodine. Prepisao sam knjigu, jer sam po staroj prolio tinte. Sve sam točno prepisao.

— Nemoj me obmanjivati, sine! Obojica znamo da ćete, kad se stvar zaboravi, uništiti ovu knjigu i ostaviti onu staru u kojoj nije zabilježeno da je Dorfler izgubio čin kaplara.

Mali pisar teškom mukom uspije pogledati pukovnika u oči:

— Nova knjiga je točna kopija stare, gospodine.

— Dobro, ostavit ćemo to dok se Dorfler ne vrati. Opazio sam ovdje pribilješke o plaćenju šteti civilima u gradu. Otkud vam novac?

— Netko je u gradu prijavio da je, navodno, neki vojnik napravio štetu. Mi smo to platili iz ove zdjele što je tu na stolu. Kad vojnici dobiju plaću, oni ovamo stave sitniš, ali i to nije obavezno. Time platimo i razbijena stakla i slično.

— Oh, nemoj mi objašnjavati te stvari. Ja vrlo dobro znam da taj novac često završi u narednikovu džepu.

— Takav nije Ben Cohen, gospodine. On ispred svog adutanta otvori kasicu i ovaj zapiše svaki cent što se nalazi unutra. Da nije tako, vi ne biste ni znali za taj novac, je li tako?

— Tu sve piše o novcu i počinjenoj šteti, ali ne piše tko je odgovoran za štetu. Htio bih znati tko je to učinio?

— Gospodine, to vam ne mogu reći jer nisam odgovoran za kažnjavanje. Znam samo da su oni koji su učinili takvo nešto, požalili čim su pali u šake naredniku Cohenu.

— Činiš veliku grešku, sine. Shvaćaš li da bi zbog ovog mogao izgubiti službu u vojsci?

— Ako budem morao, znat ću se boriti, gospodine.

— Prema ovom što piše ovdje o tvom gađanju, sigurno nećeš. Nikad nećeš uspjati dobiti njeđan čin u vojsci, a ne znaš ništa drugo raditi osim ovoga, zar ne?

Četvore oči se iznenadio odakle mu odjednom ovolika hrabrost:

— Gospodine, znam što mi možete učiniti i ja tu ništa ne mogu učiniti, ali ne mogu vam reći više od onog za što sam ovlašten.

Bradshaw pomisli kako je vojnički moral u tvrđavi izvanredan, premda se mnogo toga traljavo radi. On se nasmiješi:

— Tvoja lojalnost je pohvalna, sine. Neću ti praviti nikakvih neprilika. Slobodan si.

Izvana se čula vika. Bio je to narednik Cohen:

— Tko je to sjedio za mojim stolom i prčkao po mojim papirima? Kad ga uhvatim, izrezat ću ga na male komadiće i poslati ga kući kao paket, a onda ću ga ubiti! — On uđe u prostoriju gdje su bili pukovnik i Četvore oči: — Vi sjedite za stolom poručnika Kincaida, gospodine! Maknite se s te stolice i izađite iz ove sobe, ti... gospodine.

Bradshaw se, u nevjerici, nasmiješi.

— Jeste li ludi? Zar ne znate tko sam ja?

— Nije me briga da li imate četiri srebrne zvijezde ili zlatni kolut u nosu. Ljubazno sam vas zamolio da dignete svoju stražnjicu. To je stol poručnika Kincaida.

— Ma nemoj! Još se nije rodio vojnik koji će jednom pukovniku naređivati.

Cohen izvuče revolver:

Ljubazno sam vas zamolio.

Bradshaw je bio prijeteći hladan:

— Nadam se da razumijete u što ste se uvalili, vojniče. Tužit ću vas kapetanu, a ako se on ogluši na ovo, sâm ću se pobrinuti za vaše suđenje.

— Ja ću zahtijevati da suđenje bude pravovaljano. Onda ku kazati kakve ste greške vi počinili, Prvo: nijedan oficir, bilo kojeg ranga, ne smije ulaziti u vojničke prostorije, a da se prije ne najavi. Tako piše u propisima. Drugo: nijedan oficir, bilo kojeg ranga, ne smije otvarati ladice, ormariće i slično bez nazočnosti vojnika čiji se predmeti nalaze unutra. I to piše u propisima, gospodine. Ja se ne sjećam da ste poručnika Kincaida pitali možete li pregledati njegov stol i ući u njegov ured. Zato vas još jedanput ljubazno molim da, napustite ovu prostoriju, inače ću biti prisiljen da vas uhapsim zbog provalništva.

— Provalništva? Ma, kako se samo usuđujete? Sigurno ste pijani!

— Ni govora, gospodine. Ja sam zadužen održavati red i mir.

— Još ćemo se vidjeti — promrlja Bradshaw i izjuri iz prostorije.

Četvore oči bio je zaprepašten:

— Bene, vi ne možete tako razgovarati sa svojim pretpostavljenim!

— To sam upravo učinio. Imao sam pravo. Njega će već netko smiriti i pokazati mu tko je imao pravo.

— Napisat će loš izvještaj o nama. Upravo sam preživio unakrsno ispitivanje, ali izdržao sam.

— Tko bi to od tebe očekivao, momče. Ovakvi poput njega uliju ti strah u kosti zbog tih izvještaja, ali ja sam odavno otkrio da su njihovi izvještaji uvijek loši. No, ima tu netko tko mi za-

daje više brige. Nestao je redov Bishop, zvan Crveni. Obišao sam sve uzduž i poprijeko. Da mi je znati gdje se skriva? Nije mogao odjahati s ostalima, jer bi kaplari, koji su zaduženi za osmoricu, odmah opazili prekobrojnog.

Netko pokuca na vrata. Ben ga pozove unutra. Bio je to civil koji se brinuo o konjušnici:

— Gospodine, provjerio sam da li su svi konji na broju. Nedostaje konj poručnika Fitzgeralda. Što ću reći ako on traži svog konja?

— Ništa. Kaži mu da si zapazio nestanak jutros rano i neka se za ostale obavijesti obrati meni.

— Hvala vam. Znao sam da ste dobar čovjek.

Kad je konjušar otišao, Četvore oči reče:

— Mislite li da je dezertirao, naredniče?

— Prerano je to govoriti. Jesu li ikad pobjegao kao dječak?

— A tko to nije bar jedanput uradio, naredniče?

— Znam, ali Crveni je odrastao i nosi oružje. Vidjet ćemo do kojeg je stupnja zrelosti došao. Za sada nećemo uznemiravati kapetana. Platit će mi ovo kad se vrati. Ako ne dođe do mraka, više se neće ni vratiti, jer sigurno neće izvući živu glavu ako ga otkriju Indijanci.

Matt Kincaid je zamišljeno promatrao tragove u travi:

— Čini se da su svi zajedno krenuli prema logoru Sivog Sokola. Zašto su, do vraga, jahali nekoliko milja da bi onda skrenuli?

— Čini se da nas nije htio sreći, ili je možda želio starce; že-

ne i djecu poslati u rezervat, ali se oni nisu složili s tim, pa su krenuli svi zajedno prema tvrđavi.

— Matt rekne poručniku Tayloru da moraju požuriti za vraćom Vukom i neka pripazi kako vojnici gađaju dođe li do puškaranja. Nije želio da nastrada netko tko nije sposoban za borbu.

— Jahat ćemo za njima sve dok nam budu na vidiku. Budu li svi u jednoj skupini, znači da bi još mogli s nama pregovarati, ali ako se muškarci odvoje na svojim konjima ja ću krenuti za njima. Nisu toliko ludi da se sada uhvate ukoštac s nama.

Kad su ponovo krenuli, sunce im je bilo točno iznad glava. Matt pomisli kako nikad neće naučiti pogađati misli Indijanaca. Windy je imao pravo: ne smije se pokušavati misliti na njihov način: treba osjećati na isti način kao i oni.

Windy, koji je jahao naprijed s izvidnicom, odjednom stane. Matt podbode konja i krene prema njemu.

— Oh! — vikne Matt kad mu je Windy pokazao što su našli u travi. Vojnik u plavoj košulji ležao je lica zarivena u travu. Bio je skalpiran i odrezana mu jedna ruka. Nije mu bilo pomoći.

— Zove se Bishop i nedavno je stigao k nama. Da mi je znati zašto je izjahao sâm iz tvrđave? U svakom slučaju, sada smo sigurni da je vrač Vuk u ratnom stanju.

— Polako, momče — reče Windy. — Njega nije ubila glavnina koja je ovuda prošla. Pogledaj malo pažljivije.

— Imaš pravo. Bishop je naišao poslije. Sišao je s konja da bi promotrio tragove i tada su ga uhvatili.

— Točno. Pogledaj, odveli su njegova konja i krenuli prema istoku.

— Znači, nisu krenuli za glavninom. Misliš li da je to bio Američka Suza?

— Siguran sam. On ne misli ratovati na način vrača Vuka. On traži lakše žrtve.

Matt se vrati svojim ljudima.

— Idemo prema istoku — reče on Tayloru.

— Zašto, Matt? — upita ovaj.

— Tamo se nalaze farme i grad, a Američka Suza je krenuo u tom smjeru. Te ljude ne možemo ostaviti nezaštićene.

— Kapetan Conway je ostao u tvrđavi s malim brojem ljudi i što će se dogoditi ako ih Indijanci napadnu?

— On vrlo dobro zna što se može dogoditi. To mu je posao. On je zaštićen bedemima, a ovi farmeri ispred nas nisu. Idemo prema istoku.

Matt pomisli kako bi morao zaboraviti na kapetana i što bi se moglo dogoditi ako ih Indijanci napadnu, ali nije mogao.

X

Bilo je vruće poslijepodne. Kapetan Conway je hodao po bedemu promatrajući ljude naslonjene na vanjski zid. Bili su prilično prorijedeni i to ga je zabrinulo. Indijanci bi mogli iskoristiti gubitak svakog čovjeka. Kad je došao do Dutcha Rothausena, ovaj ga propisno pozdravi. Kapetan pogleda prema indijanskom logoru, ali tamo nije bilo znakova života. Ipak se čuo potmuli tamtam. Ljudima je

u napetoj tišini zvučio zastrašujuće.

— Jesi li u kuhinji pripremio nešto za jelo, naredniče? — zapita kapetan Dutcha.

— Da, gospodine. Štednjaci su ugašeni kako ste naredili. Pripremio sam hladne kave i prokuhane vode. U grah sam metnuo manje svinjetine nego obično da ljudima ne bi pozlilo budu li jeli tek nakon dužeg vremena.

— Dobro, ali mislim da ćeš nam biti potrebniji u pružanju prve pomoći nego ovdje. Znam da si dobar strijelac, ali tko će pomoći ranjenicima ako ti nastradaš? Kad ispucaš nekoliko metaka, vrati se u kuhinju.

— Conway posjeti, još nekoliko ljudi, a onda na sjeveroistočnom uglu nađe Četvoro Oči. Pomisli kako bi bilo najbolje momka maknuti odatle, ali ne reče ništa već mu objasni na kojoj udaljenosti je najbolje gađati u napadače. Znao je da jadni mladić jedva vidi i ono što je udaljeno pedesetak metara, a kamoli sto pedeset. Ako ništa drugo, a ono će Indijanci vidjeti da je na uglu čovjek i tu se neće usuditi penjati jer je na tim mjestima obično najbolji strijelac.

— Je li te ovamo postavio narednik Cohen? — zapita on mladića.

— Da, gospodine. Kazao je da je ovo zadnje mjesto kamo će se Indijanci usuditi popeti.

— Narednik je danas oprezniji od mene. Je li te strah, momče?

— Jest, ali neću posustati.

— Nitko to i ne očekuje od tebe, sine.

Conway prođe pokraj trojice vojnika prije nego što je ugle-

dao Bena Cohena, koji je zapovijedio sjevernim bedemom.

— Prorijedeni smo, Ben. Imaš li kakav prijedlog?

— Većinu ljudi sam postavio na zapadni zid. Fitzgerald čuva glavna vrata i toranj na istočnoj strani. Mislim da neće imati većih neprilika, iako je njegov top neupotrebljiv.

— Imaš pravo. Oni ne znaju da je top neispravan, a i kad bi znali, ne bi voljeli izvesti napad tako da im sunce na zapadu udara u oči. Južna i sjeverna strana nisu baš pogodne za napad. Vjerojatno će napasti zapadni zid, ali Indijancima nije vjerovati, jer oni se ne bore po taktikama razrađenim u knjigama.

— Slažem se s vama, gospodine. Dolje sam ostavio jednu desetinu kao rezervu. Svi ostali su ovdje.

— Što je sa civilima?

— Oni su na južnom zidu. Neka žene su se dobrovoljno prijavile. Odbio sam ih.

— U redu — reče kapetan nakon kraćeg razmišljanja. — Ipak, dovedi i onu rezervnu desetinu ovamo. Neka budu ovdje još jedan sat nakon zalaska sunca, a onda ih pošalji da se malo odmore.

— Mogu li nešto predložiti, gospodine? Oni bi se mogli odmoriti i nešto pojesti i ovdje. Noć je ugodna, a nema izgleda da će pasti kiša. Ako nas napadnu kad padne mrak...

— Učini tako. Onaj tko zna rukovati oružjem, mogao bi naučiti one koji to ne znaju.

— To je već urađeno, gospodine. Gospođa Flora je smatrala da bi bilo najbolje da se sve skupe u blagavaonici. Starije

uče mlade kako se gađa. Gospođa Flora misli da bi one mogle pomoći oko ranjenika i ...

— Pitam se tko zapovijeda u ovoj tvrđavi — kapetan će suho se nasmijavši.

Na rubu zida se pojavi glava pukovnika Bradshawa a za njom i ostatak.

— Čekam tvoja naređenja, kapetane — reče on.

Conway počeka dok se Cohen nije udaljio, a onda reče:

Gospodine, treba nam oficir na južnom zidu, ali prema onom što sam čuo ...

— Prilično sam se naljutio, ali nećemo sada o tome. Imamo većih nevolja. O onome što se zbilo, razgovarat ćemo poslije. Što namjeravaju Indijanci?

— U logoru nema dima. Žene su pogasile ognjišta, jer se ništa ne kuha. One moraju biti spremne za pokret jer se još ne zna što će se dogoditi. Sada vrač izvodi svoj ples. Želi da mu Manitu kaže što valja činiti. Za to vrijeme drugi i dalje raspravljaju i svađaju se. Kad prestane bubnjanje, znat ćemo što su odlučili.

— Jedan Indijanac na vidiku! — vikne netko.

Obojica se okrenu. Sa sjeverozapada jahao je Indijanac u punom galopu.

Ovo je još dječak — mirno će Conway. — Ovim želi dokazati da je postao odrastao, da je pravi ratnik.

Indijanac je pjevao neku svoju pjesmu i mahao kopljem, a onda se zaustavio na pristojnoj udaljenosti.

— Ovime izaziva nekoga na dvoboj — objasni kapetan. — Obično se nitko ne odazove, jer bi to značilo gotovo sigurnu

smrt. Suparnik bi imao vatreno oružje, a to bi bio dovoljan razlog da članovi njegova plemena priteknu u pomoć.

Indijanac je ponovo podbo konja i počeo kružiti oko tvrđave.

— I ovo ide u obred. Poslije će se moći pohvaliti time što je učinio.

— Hoćete li svojim ljudima narediti da otvore vatru?

— Nikako.

— Kad je budući heroj obilazio sjeveroistočni ugao, začu se pucanj. Indijančev konj se propne i padne zajedno s jahačem.

— Ne pucaj! — vikne Conway.

Indijanac ustane sav izgruvan, potraži koplje i, ostavivši konja iza sebe, počne trčati što su ga noge nosile. Vojnici su se grohotom smijali.

Conway, smijuću se, krene prema mjestu odakle se čuo pucanj.

— Tko je to učinio? Ili je izvanredan strijelac, ili je slučajno pogodio!

— Mislim da sam to bio ja, gospodine — zbunjeno će Četvoro Oči.

I kapetan i pukovnik su bili iznenađeni.

— Bio je to izvanredan pogodak, sine — reče kapetan, koji ni u kojem slučaju nije htio mladića obeshrabrivati — ali sljedeći put pričekaj da se još malo približi.

Četvoro Oči je bio posve zbunjnjen. Kako mu je to uspjelo?

— Ljudi ugledaju oblak prašine što se dizao blizu logora Sivog Sokola. Kapetan pogleda kroz dvogled:

— Čini se da Matt nije presreo Vuka — reče on. — Sad će nas Indijanci zajedno napasti.

Izdržat ćemo samo nekoliko napada, i ako se Matt ne vrati na vrijeme, neće nam biti lako.

* * *

Sunce je bilo nisko na zapadu kad je Susan Keller skinula rublje s razapetog konopca i metnula ga u košaru. Pitala se da li se uopće isplati prati kad je rublje još bilo puno pijeska. Bila je to lijepa žena tridesetih godina, da nije bila prašnjava od glave do pete. Njen muž se pojavio iza ugla male drvene kuće:

— Ja ću ti odnijeti košaru u kuću. Gdje su djeca?

— Tu su blizu. Opet love bumbare. Moraju se nečim zabaviti. Nema nijedne kuće dvadesetak milja okolo, pa se nemaju s kime poigrati.

Uto ugledaju malog dječaka od oko sedam godina kako trči prema njima. Mali Buddy je izgledao kao da im želi reći nešto vrlo važno:

— Tata, vidjeli smo Indijance! Pitaj Jill ako misliš da sam ti lagao. Mahnuli smo im, ali oni nama nisu. Bilo ih je mnogo. Misliš li da će nas skalpirati, tata?

— Mislim da neće. Sada se operi. Vrijeme je za večeru.

— Zar nam ne vjeruješ, tata?

— Njegova mala sestra izvadi prst iz usta:

— Mama, mahnula sam Indijancima.

— Buddy, sjećaš li se kad smo razgovarali kako uvijek treba govoriti istinu?

— Ali, ja govorim istinu, tata - reče dječak. - Imali su smiješno obojena lica i bili su bez konja.

— Buddy, sad ćeš se oprati, a

nakon večere ćemo razgovarati o tim tvojim nestašlucima.

Peter Keller uđe u kuću. Susan se zaustavi na pragu i još jedanput pogleda sunce na zalazu.

— Oh! - ona raskolači oči, ali kad je ušla u kuću, uspjela se mužu obratiti mirnim glasom:

— Pete, dolazi nam sa zapada društvo. Bilo bi dobro da uzmeš pušku.

Keller iznenađeno pogleda svoju problijedjelu ženu, ali i on radi djece sačuva mir:

— Djeco, budite mirni i ostanite u kući. I ti, ženo. Učinit ću što budem mogao. - On skine pušku sa zida: - Možda samo traže malo duhana ili nešto slično. - On pogleda prema obzoru: - Ima ih oko tridesetak. Učini sve da spasiš sebe i djecu, ženo. - On krene. Nije znao da čini glupost. U takvim slučajevima, najbolje je zatvoriti se u kući i ne davati znaka života. Kazali su mu da su Indijanci u ovom kraju prijateljski raspoloženi i da ih vojska drži pod kontrolom. On klekne i nanišani.

— Zar ne vidiš tko smo, do vraga! - vikne Matt Kincaid.

Keller se gotovo onesvijestio. Nije mogao doći do daha.

— Je li vam dobro? Što se dogodilo? Izgledate kao da vam je pozlilo.

Peter se histerično nasmije:

— Sve je u redu, ženo! Ovo su vojnici, a ne oni drugi.

— Znate, moja djeca su nam upravo kazala da su vidjeli Indijance i zato sam se onako prepao. Dobro ću istući tog dječaka što mi je lagao.

— Dječak vam nije lagao - reče Windy. - Pobjegli su kad su nas spazili.

– Ovdje ćemo se zadržati dok ne padne mrak i ne izađe mjesec. Bilo bi opasno ići za njima u sumrak. Sada je svaka udolina u sjeni i idealna za zasjedu.

– Momci, hoćete li kavu? – ponudi ih Petar.

– Bit će bolje da se počnete pakirati. Tko zna, možda se oni ponovo vrate. Imate li kojega konja ili mazgu?

– Samo jednu mazgu, gospodine, ali ne razumijem o čemu govorite. Mi nikamo ne idemo – reče Keller.

– Bit ćete sigurniji u gradu – reče Matt.

– A što će biti s našom kućom?

– Vjerojatno će je spaliti ako se vrate, ali vas neće sklupirati. Da mogu, ostavio bih nekoliko ljudi da vas čuvaju. Dobro odjenite djecu, jer na preriji je noću prilično hladno.

Ne obračavajući pažnju na farmerova prigovaranja, on zapita Windyja u kojem su smjeru krenuli Indijanci.

– Nisu dalje od pet minuta jahanja – reče ovaj. – Krenuli su prema istoku. Čini se da su usput pokupili još nekoliko mladih Indijanaca. Idu ravno prema gradu, ali će skrenuti čim se dovoljno udalje od nas.

Farmer i njegova obitelj bili su zauzeti pakiranjem, pa nisu čuli kad se Matt obratio Tayloru:

– Ovi ljudi su imali vrašku sreću. Indijanci su im bili tako blizu. Kao što sam ti rekao, Američka Suza traži lakši plijen. Moramo ga uhvatiti u roku od dvadeset četiri sata.

– Matt, vrač Vuk i Sivi Sokol u ovom su trenu zacijelo udru-

žili snage, a kapetan nema više od tridesetak ljudi sposobnih za borbu, uključujući tu i žene.

– Znam Taylore. Želim stići onamo što je prije moguće, ali Američka Suza ne ide u tom smjeru.

XI

Sunce na rubu obzorja bilo je crveno kao lubenica. Kapetan Warner Conway je prišao pukovniku Bradshawu koji je bio na južnom bedemu i upravo razgovarao s Popom Evansom, civilom koji je držao malu trgovinu u tvrđavi.

– Sigurno će potpaliti vatru – govorio je Pop Evans – Puše povjetarac s juga.

– Vjetar će okrenuti na zapadni smjer kad se planine počnu hladiti – reče Conway.

– To i ja znam – reče Pop. – Zato sam i rekao da bi mogli zapaliti travu svakog trenutka.

Na zapadnom horizontu se pojavio niz jahača.

– Došli su malo prekasno – reče kapetan. – Ovo bi mogla biti njihova varka.

– Nikoga ne vidim na jugu – reče pukovnik. –

– Ako nešto namjeravaju učiniti, nećete ih ni vidjeti – reče kapetan.

– Zacijelo su nešto smislili – reče Pop Evans. – Moja domaćica je bila iz plemena Arapaho. Jutros je otišla i nije se više vratila. Rekao sam joj neka sama odluči gdje će ostati.

– Je li ti ta djevojka kazala da su i njeni Indijanci pozvani da pomognu u napadu? – upita kapetan.

– Nije mi trebala ništa reći. Jutros je bila ovdje, a popodne otišla svojim i nije se vratila.

Ona zna što bi joj Čejeni učinili da je ovdje nađu. Mislim da će većina Arapaha ostati negdje u okolici da vidi kako će se stvari odvijati. Poslat će samo nekoliko svojih mladih ljudi da vide što je to okršaj. Potpaljivanje trave je njihovo najjače oružje i pravi su majstori u tome. Zato sam uvjeren da će ti zeleno obojeni ratnici potpaliti suhu travu. Oni znaju da će oganj teško prodrijeti u tvrđavu ali će nas dim ugušiti. Kad vjetar donese dim blizu tvrđave, oni će izvesti napad, tako da ćemo ih zapaziti tek kad budu vrlo blizu.

Još su neko vrijeme razgovarali što bi bilo najbolje poduzeti, kad se na jugu pojavi dim. Ljudi su se uznemirili. Ne brinite za oprljene traperice – vikne kapetan svojim ljudima. – Pazite i pucajte na sve što se bude kretalo u dimu.

Kad je kapetan htio krenuti, pukovnik reče:

– Razmišljao sam o tim Indijancima koje držimo zatvorene, kapetane. Ovo je sve nastalo zbog njih, zar ne? Ja sam dobar odvjetnik i mislim da bih tu mogao nešto učiniti. Ovi Indijanci bi se povukli kad bi smo oslobodili mladiće, zar ne?

– Dakako, gospodine, ali naša armija ne oslobađa svoje zarobljenike tek tako.

– Znam. Priznajem da sam tvrdoglav u pitanju suđenja i ostalog, ali sad sam imao vremena promisliti o svemu. Sad smo u ratu i ovi se momci mogu tretirati kao ratni zarobljenici, a takvi se ne osuđuju na smrt. Sada nije vrijeme da o tome raspravljamo, ali uvjeren

sam da vlada neće zbog njih započinjati novi rat s Indijancima.

– Bilo bi bolje da ste tako razmišljali kad ste se zakvačili s poručnikom Kincaidom oko suđenja. Sad je kasno.

– Zeliš li time reći da Indijanci neće biti zadovoljni ako im vratimo dječake?

– Oh, bit će presretni, gospodine, toliko sretni da će nas napasti svojim snagama.

– Zašto bi nas napali?

– Zato što će smatrati da smo slabi jer smo poklekli i vratili im zarobljenike.

– Razumijem, ali zar ovako neće poginuti mnogo naših?

– Ni oni neće bolje proći. Nisu oni glupi. Ni oni se ne bore ako zaključe da to odnosi previše žrtava. Razgovarat ćemo s njima tek kad skinu boju i polože oružje.

Bradshaw je htio još nešto upitati, ali se kapetan okrene i ode provjeriti kako su Cohenovi ljudi.

– Bene, htio bih da se jave dobrovoljci koji će u pravilnim razmacima zapaliti vatre i tako malo bolje osvijetliti put što vodi do glavnih vrata.

* * *

Matt Kincaid i njegovi ljudi povelj su sa sobom usput još nekoliko farmerskih obitelji i doveli ih u obližnji gradić. Smjestili su ih u gradski zatvor. Šerif im je predložio da povedu sa sobom dobrovoljce, ali je Matt to odlučno odbio. Da šerifa ne bi uvrijedio, kazao mu je da će ti dobrovoljci bolje poslužiti ako ostanu u gradu i brane ga od mogućeg napada.

Čim je zasjala mjesečina, krenuli su dalje. Ubrzo su bili na tragu Američkoj Suzi. Taylor je

ponovo prigovorio Mattu da bi se trebali vratiti i pomoći kape-tanu u obrani, ali je ovaj to odlučno odbio i naredio Windiju da ide ispred glavnine i prati trag. Ovaj mu je htio reći da je to činio i prošlu noć, ali odustane, jer nije htio da vojnici vide njegovo nezadovoljstvo. Znao je da Mattu nije lako i zato mu je na svaki način htio pomoći. Američka Suza je išao prema sjeveru, ali su obojica znali da on neće dugo jahati u tom smjeru. Trag nije bilo teško pratiti.

— Čini se da idu u rezervat — reče on Mattu. — Američka Suza nije glup. On zna da smo mu na tragu. Kad ga stignemo, on će mirno sjediti u rezervatu, pušiti i trgovati s putujućim trgovcima, kao da se ništa nije dogodilo.

— Mislim da neće tako učiniti. On zna da je s njim samo mali broj mladića, a ne cijelo pleme, i da bismo ga zbog toga lako uhvatili. On je bistar čovjek i zna da mu je jedina mogućnost da se vrati svojim.

— Dobro, ali kamo je onda krenuo?

— On će jahati prema sjeveru sve dok bude mjesečine, a onda će okrenuti na zapad.

— Zar ne bi mogao krenuti i prema istoku? — zapita Matt.

— Neće, jer se tamo pruža ravna prerija gdje ne može lako skriti tragove, a zna da smo mu za petama. Ovako će pokušati prikriti tragove obilazeći stabla i krećući se kamenitim terenom. Kad zametne trag, krenut će prema jugu.

— Windy, vrač Vuk će biti vrlo bijesan na tog odmetnika.

— To zna i Američka Suza, ali Vuk će ga samo propisno kaz-

niti, a mi ćemo ga objesiti ako ga uhvatimo.

— Što predlažeš? Da se vratimo svojim i da ih tamo dotučemo?

— Momče, nikad ga nećeš uloviti ako mu dopustiš da se približi svom plemenu. Oni će ga štititi, premda znaju da je odmetnik. Bit će najbolje da im presijecemo put. Oni će zacijelo skrenuti prema jugu, prema vraču Vuku.

— To mi se sviđa — reče Matt i doda: — Napoji svoga konja, Windy. Čeka nas dug put.

* * *

Nebo je bilo posve crno i osu-to zvijezdama kad su ljudi Bena Cohena postavili posljednji snop drva uz cestu.

— Miller, odvedi ljude natrag u tvrđavu što tiše možeš — reče Cohen.

— A kako ćete se vi vratiti, naredniče? — upita ovaj.

— Da sam htio da me štitite, to bih i rekao. Što sad čekaš? Poljubac za zbogom? Pokreni se, kaplaru.

Cohen pričekao još neko vrijeme tako da momci bez opasnosti uđu u tvrđavu, a onda zapali baklju. Čuo je huk sove i iznenada se osjeti vrlo usamljenim i izloženim svakome tko bi ga htio ubiti. Kad je zapalio prvu gomilu drva polivenu petrolejem da se prije zapali, začuo se pucanj, a onda drugi treći... Cohen je trčao što su ga noge nosile od hrpe do hrpe i palio ih. Držao je baklju podalje od glave tako da oni koji su ga gadali imaju manju mogućnost točnog pogotka. Indijanci su bili sve bliže i bliže. On je već nazirao zidove tvrđave.

Jedan mladi četrnaestogodišnji Indijanac, zvan Gladna Ptica, stavio je ratničke boje na svoje lice, premda su mu se stariji članovi plemena smijali. Htio im je dokazati da je pravi ratnik i prišunjavao se do jedne hrpe nezapaljenog drva očekujući priliku da napadne Cohena. Dakako, nije bio naoružan, jer mu oružje nisu dali. Imao je samo jedan štap što je trebalo da bude koplje.

Cohen je sada trčao u cik-caku kako bi izbjegao metke. Kad je došao do zadnjeg kupa drva, mladi Indijanac skoči iza hrpe, ali ga u taj tren pogodi metak njegove braće namijenjen Cohenu. Dječak zajauče, ali ipak pokuša Cohena udariti štapom. Ovaj je opazio da ima posla s dječakom i zgrabi ga prije nego što ga je ovaj uspio udariti. Indijanci su prestali pucati kad su pri svjetlu vatre vidjeli koga Cohen drži u rukama. Dječak se otimao, ali Cohen ga nije puštao. Potrčao je do glavnih vrata i ona su se za njima odmah zatvorila.

Jedan redov pomogao mu je spustiti ranjenika na tlo:

– Vidim da ste nekoga doveli, naredniče. Nisam znao da volite mlade dječake – reče on smijući se.

– Odvedi ga u kuhinju i kaži Dutchu da ga zakrpa. Pazi na njega jer nije teško ranjen. Kad Dutch bude s njim gotov, odvedi ga u zatvor k ostalima.

Kapetan Conway pride Cohenu i pruži mu ruku:

– Bravo, Bene! Predložit ću te za odlikovanje.

– Više bih volio dobiti dijamant nego medalju. Ionako su nam male plaće – reče Cohen

i ode gundajući što mu je košulja poprskana krvlju i što će zbog toga od Maggie čuti svoje.

XII

Rano ujutro Matt zaustavi svoje ljude da se malo odmore i konji napoje. Matt dođe do Windija koji je proučavao tragove.

– Pogodio sam kojim će putem krenuti, ali nisam pogodio kada. Oni su skrenuli prema jugu prije nego što je mjesec zasao. Čini se da im se žuri kući.

– Ipak smo im se primakli time što smo išli kraćim putem – reče Matt.

– Ovo su njihovi tragovi – pokaže mu Windy. – Tjeraju svoje konje do iznemoglosti. Još malo i morat će ići pješice. Konji će im uginuti od iscrpljenosti.

– Mi se možemo malo odmoriti. Stići ćemo ih na vrijeme – reče Matt.

Taylor je upravo jeo svoj hladni doručak, kad je iznad udaljenih brežuljka opazio dim:

– Što je ovo?

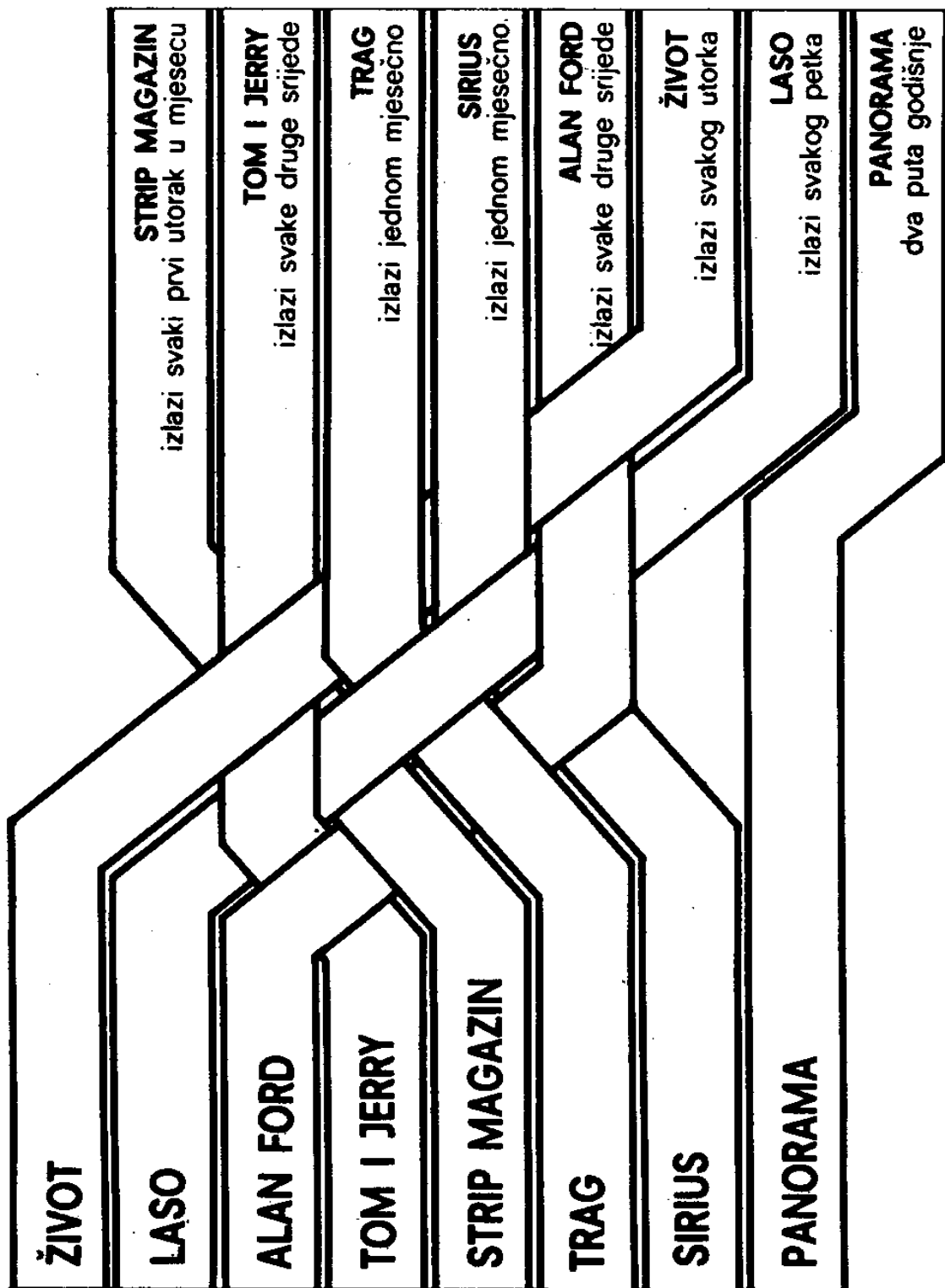
Windy okrene glavu u istom smjeru.

– Dimni znakovi – reče on.

– Pitanje je tko ih šalje i kome ih upućuje – reče Matt.

– Ovako blizu nas je samo Američka Suza. Traži pomoć. Sigurno su im konji crknuli. Sad su se skrili u stijenama. Kažu da smo neke od njih zarobili i da ćemo ih sigurno uhvatiti ako im ne pošalju pomoć. Iz tvrdave možda neće opaziti ovaj dimni znak, ali Indijanci sigurno hoće.

– Taylore, ti ćeš krenuti prema mjestu odakle dolazi dim, a

ja ću s ostalima zaobići stijene ukoliko oni odluče pobjeći na drugu stranu ne čekajući pomoć – reče Matt.

– Što će se dogoditi ako vam se iza leđa pojavi Vuk sa svojim Čejenima? – reče Taylor.

– Teško da će se to dogoditi – odvrati Matt.

Kad se Taylor udaljio, Windy reče Mattu:

– Ne volim jahati s tobom kad se ponašaš tako lakoumno momče.

* * *

Vrač Vuk i Sivi Sokol stajali su na uzvisini i gledali kako im u susret ide Gladna Ptica. Dječak je je oko rebara i ruke imao povez.

– Ovo je vrlo čudno – reče vrač Vuk. – Ti ih poznaješ bolje od mene. Što namjeravaju?

– Ne znam – odvrati Sivi Sokol. – Dječak je izašao iz tvrđave a da nisu u njega ispalili ni jedan metak. On će nam to najbolje objasniti.

– Sinoć sam bio vrlo hrabar – reče Gladna Ptica kad im je prišao. – Bio bih ubio visokog Amerikanca da me nije pogodio neki glupan.

– Znamo što si učinio, nerazumni mladi čovječe – reče Vuk. – Sad nam objasni kako si uspio izaći iz tvrđave.

– Njihov trgovac zna naš jezik, pa mi je objasnio riječi njihove poglavice. Tri naša momka su živa. Jedan je ranjen, ali oni su se brinuli o njemu i on je sada dobro. Kazali su mi da vam poručim da pazite na ženu po imenu Flora kad zauzmete tvrđavu. Ne bi htjeli da joj se išta dogodi. Ona je dobra žena. Teško mi je objasniti zašto su

me pustili. Ja ne razumijem njihove običaje. Govorili su nešto o miru koji ste zajedno potpisali. Trgovac mi je rekao da ja nisam vezan ugovorom koji ste vi, stariji, potpisali. Kazali su mi da Čejeni koji nisu stavili svoj znak na ugovor o miru, samim tim nisu prekršitelji primirja i njihovi im zakoni drukčije sude. Rekli su mi da sam ja čestiti zatvorenik i da će me pustiti ako održim svoju riječ. Prema tome, ja više ne smijem ratovati protiv njih. Pristao sam. Nisam kukavica i ne bojim se smrti, ali bilo bi besmisleno tamo ostati kad ne moram. Ionako se nisam mogao boriti ovako ranjen. To oni znaju, ali ako vi budete htjeli, ja ću opet u borbu.

– To ne bi bilo pošteno od tebe, Gladna Ptice – reče Sivi Sokol. – Bili su dobri prema tebi i ne smiješ prekršiti zadanu riječ ako ti oni ne daju povoda za to.

– Slažem se s tobom, Sivi Sokole, ali ima tu nečeg vrlo čudnog. Tri dječaka, koji su još zatočeni, nisu potpisali ugovor, a još ih drže zatvorene. Oni će se radije boriti nego ih vratiti nama. Imaš pravu, oni su pravi ludaci.

– Sad sam se sjetio – reče Gladna Ptica. – Trgovac mi je još rekao da ona trojica vjerovatno neće biti obješeni. Rekao je da su njihove poglavice odlučile da učine sve da ih ne objese, ali da je već sve napisano na papiru i da im mora biti sudećno. Suci bi im mogli dati da i oni potpišu ugovor, i onda bi ih pustili ako im obećaju da više neće ratovati protiv njih.

– To je neka varka – promrmlja Vuk. – Ako je to sve

što oni žele, zašto ratuju s nama?

— Možda oni misle da mi želimo rat — reče Sivi Sokol. — Oni često prave takve greške. Što ćemo sada učiniti?

U tom trenutku im pride jedan Čejan sav zadihan i pokaže rukom prema sjeverozapadu. Tamo su se prema nebu dizali dimni znakovi.

— To je Američka Suza — reče Vuk. — Traži našu pomoć.

— Ja mislim da je i Američka Suza poludio — promrmlja Sivi Sokol. — U kakvoj je sada neprilici?

— Ne znam — reče Vuk. — Ti ostani ovdje i zadrži vojnike u tvrđavi. Ja ću poći s nekoliko ljudi koji se ne boje smrti i vidjeti što se tamo događa.

Vuk zapazi da se Sivi Sokol namršti. Shvatio je da je prekorao svoja prava jer su obijica bila poglavice istog ranga.

— Dakako, ako želiš, možeš ići i ti — reče on.

Udobrovoljen, Sivi Sokol odamhne glavom:

— Ja ću ostati. Volio bih oprati obu koju s lica i razgovarati s njima o našim dječacima, ali to neću učiniti dok se ti ne vratiš.

* * *

— Tamo su — reče Windy Mattu pokazujući mu veliku granitnu hridinu. — Pronašli su dobar položaj, ali će brzo odustat, jer će ožedniti. Tamo gore nema vode.

Widny, Matt i Taylor se počnu dogovarati što bi bilo najbolje poduzeti, kad odjednom ugledaju Američku Suzu kako juri niz padinu.

— Misli samo na svoju kožu — reče Widny.

Matt naredi svojoj desetini da krene u potjeru i sâm se stavi na čelo. Znao je da Indijančev konj neće izdržati dugu jurnjavu jer nije bio dobro uhranjen. Imao je pravo. Kad se Indijančev konj počeo penjati uz jednu uzvisinu obraslu travom, osjetno je posustao i vojnici su ga počeli stizati. A tada se najednom na vrhu uzvisine pojave Indijanci. Bilo ih je zacijelo pedesetak i svi su bili okićeni perjem i premazani ratničkim bojama.

Matt uspori svoga konja, ali ga ne zaustavi.

— Došao je trenutak da se izvedu stvari na čistac, sine — reče mu Widny.

— Samo ako nam dopuste — uzdahne poručnik. — Kaplaru vrati se i dovedi ostale. Moramo dobiti na vremenu. Oni su iznenađeni isto kao i mi. Što taj glupi Indijanac sada radi?

Američka Suza je nešto doviknuo Vuku, a onda sjahao i prekrizio ruke preko prsa.

— Opet nešto muti — reče Widny. — Najprije je ostavio one dječake na milost i nemilost vojsci, a sad izigrava junaka i izaziva nekoga od naših na dvoboj.

— Hajde da pokušamo — reče Matt. — Oni gore sigurno čekaju naš odgovor, a ovako ćemo dobiti i na vremenu dok ne stignu naši.

— Stani — reče mu Widny. — Činiš glupost, a osim toga ne smiješ na dvoboj ići jašući.

— Zar oni ne znaju što je pošten dvoboj, Widny?

— Oh, vrač Vuk je zacijelo pravi pošten borac, ali ne i Američka Suza. Pogledaj ga. Sad ne razmahuje nožem. Želi

pokazati kako je hrabar, a zna da nas je malo i da bi nas Indijanci mogli lako svladati ako se netko od naših ne suzdrži i posigne za oružjem.

Konj Američke Suze se malo udaljio od svog vlasnika, koji je sada skakao naokolo i pjevao neku ratničku pjesmu.

– Widny, daj mi svoj nož – reče Matt. – Skinut ću svoj opasač s revolverom.

– Sine, ne znaš što radiš!

Matt je bio uporan i Widny na kraju popusti.

– Postoje li pravila borbe! – upita Matt.

– Ne. Možeš činiti što hoćeš, ali ne smiješ posegnuti za revolverom. Ne smiješ imati skriveno vatreno oružje.

– Što će on učiniti s onim kopljem zabodenim u zemlju?

– Koplje nije skriveno, je li tako? Sigurno će te njime pokušati pogoditi. Budi razuman i vrati se!

Matt krene. Osjetio se vrlo malim i slabim dok je sâm išao prema indijancu, koji je u jednoj ruci imao nož, a drugom se naslonio na koplje. Već je bio na pola puta, kad začuje Widnyja kako ga zove. On se okrene. Na sjevernom obzoru stajali su vojnici koji su do tada čuvali dječake skrivene u stijeni. Sada su bili ravnopravni, čak i jači od Indijanaca. Ipak je nastavio koračati prema Američkoj Suzi. Ovaj iznenada izvuče koplje, okrene se i pođe prema vraću Vuku.

– Što to radiš, Američka Suzo? – vikne Vuk. – Zar se bojiš?

– Njegovi prijatelji su došli. Imaju mnogo pušaka. On se neće boriti pošteno.

– I ja vidim vojnike, ali nisam otišao – ljutito će Vuk. – Ti si ih izazivao. Zar želiš da nam se smiju?

– Čujte me, braćo! – vikne Američka Suza. – Treba mi vremena!

– Čejeni su šutjeli.

Matt se zaustavi i pogleda Vuka.

– Naš je čovjek spreman – reče mu ovaj. – Ako skrivaš pištolj, mi ćemo se umiješati, ako pobijediš, imaš pravo uzeti skalp. Ja sam rekao. – Onda se obrati Američkoj Suzi, ali na svom jeziku: – Pobijedi ga. Pokaži starom čovjeku, kojega smatraš slabim i kukavicom, kako se bore Čejeni!

Američka Suza vikne i pojuri prema Mattu držeći u rukama koplje i nož, ali kad se ovaj sagnuo, spreman da ga dočeka, on vaci koplje i potrči prema svom konju. Matt je vidio da on hoće doći do svoje puške pa potrči za njim, zaboravivši na Čejene koji su ga posmatrali.

Američka Suza zgrabi pušku i nanišani. Čuo se pucanj, ali ne iz njegove puške. On se uspravo, iskrivio lice i srušio se mrtav.

Iz cijevi Vukove puške se dimilo:

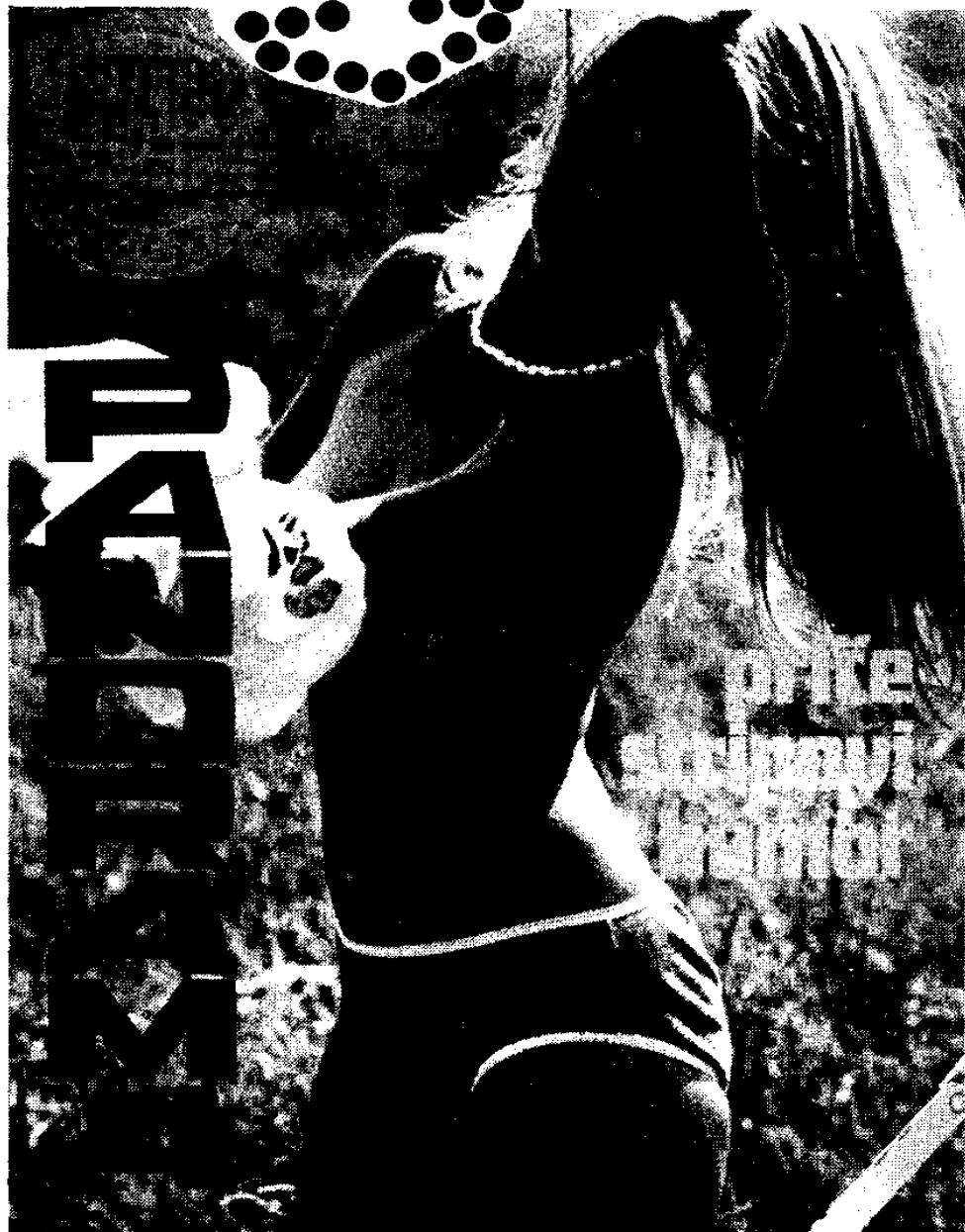
– Želio sam poštenu borbu. Želiš li nekoga drugog kao suparnika? Nadam se da se nitko od mojih ratnika ne bi borio na takav način.

– Ne bih se htio ni s kim boriti ako ne moram, poglavico.

– Dobro. Nećemo poduzeti ništa dok se ne vratiš svojim prijateljima. Možeš uzeti njegov skalp.

– Ja ne želim njegov skalp, poglavico.

Potražite na kiosku

– Slažem se, Nije zaslužio. Kad se vratiš svojima, započeti ćemo poštenu borbu.

– Ovaj je bio jedini Čejen kojeg sam želio uhvatiti, poglavico. Mi znamo da nitko od tvojih nije sudjelovao u njegovim pohodima.

– To je istina. Ali što je s dječacima koji su pošli za njim? Jeste li ih već uhvatili i ubili?

– Nismo. Oni su skriveni u onim stijenama – reče Matt pokazavši rukom prema zapadu. – Nećemo ići za njima. Pravi krivac je bio ovaj što ovdje leži. Mislim da ne bismo trebali bespotrebno prolijevati krv. Što vi mislite?

– Govoriš kao pravi ratnik – ljubazno će vrač Vuk. – Kako ćemo te zvati?

– Ja sam Matt Kincaid, poručnik.

– Imaš smiješno ime, ali to i nije važno jer je u tebi dobro srce. Ali kaži mi hoćete li objesiti one mlade zarobljenike koje drži u tvrđavi vaš kapetan?

Matt susretne poglavičin ukočen pogled:

– Morat će im se suditi, ali kako je Američka Suza mrtav, sigurno će im se oprostiti.

– To može preokrenuti stvari, ali najprije moram razgovarati sa svojim ljudima. Ako želiš, možemo proglasiti primirje dok se s njima ne porazgovaram.

– Poglavico, donijeli ste najbolju odluku – nasmiješi se poručnik.

* * *

Kasno te večeri kapetan Conway je sjedio u svom uredu s pukovnikom Bradshawom i čitao njegov izvještaj. On okrene

zadnju stranicu i pruži ga pukovniku:

– Ovo je bilo vrlo velikodušno od vas, gospodine.

– Glupost. Ja sam napisao onako kako sam vidi. Znam da se razlikujemo u mnogočemu, ali, što je pošteno, pošteno je. Što, do vraga, znači ako u kuhinji nedostaje koja zdjela, ako ste uspjeli smiriti pobunjene Indijance? Misliš li da će oni tako gore kazniti čejensku djecu?

– Mislim da neće – odgovori Conway. – Sada, kad je ponovo uspostavljena telegrafska veza, poslao sam izvještaj. Nastojao sam umanjiti važnost, nekih činjenica i naglasio sam sudjelovanje vrača Vuka u kažnjavanju Američke Suze.

– On je otišao u rezervat, ali nešto kao da je prijetio ako sud ne oslobodi dječake. Mislio sam da ćeš ih jednostavno pustiti kući.

– Ne možemo si priuštiti rat svaki put kad neki Indijanac ukrade trgovčeva konja. Nadam se da će ovako upoznati naše zakone i da će vidjeti da oni mogu biti pravedni – reče Conway.

– Nadam se da imaš pravo. Priznajem da nisam očekivao da će biti toliko razumni. Kako to da si i Sivog Sokola poslao u rezervat? On je bio prvi koji je htio ponovo pregovarati o miru.

– Vrzmao se ovuda bez dopuštenja. Objasnio je to svojim strahom od osвете ostalih Indijanaca. Sad se ne mora brinuti da će ga netko nazvati kukavicom. Želim ih držati malo podalje od nas dok se duhovi ne smirite.

— E pa, sve je dobro što se dobro svrši. Sad moram početi misliti kako ću se vratiti kući — reče Bradshaw.

— Bojim se da ćete ovdje ostati još jednu noć, pukovniče — nasmiješi se Conway. — Moja žena je ispekla pitu od jabuka, čim je dopušteno da se mogu upaliti štednjaci. Morat ćete sa mnom u moj stan i pomoći mi da pojedemo tu pitu.

* * *

Vani je Matt Kincaid ponovo bio dežuran i Widny Mandalian ga sretne blizu glavnih vrata:

— Idem malo u posjet Indijancima Arapaho. Upravo su sišli s planina i opazio sam jednu ljepoticu među njima. Tebi mogu zahvaliti što sam izgubio svoju djevojku iz plemena Sivog Skola. Ah, što ćeš. Život je pun promjena. — On zavuče ruku u džep i izvuče neki sjajni metalni predmet: — Ovo možeš vratiti onim napuhancima s topom. Čini se da je to onaj dio što se bio izgubio.

— Ti, stari pokvarenjače! Kako se toga nisam prije sjetio? Što bi se dogodilo da nam je top bio zaista potreban?

— A što bi se dogodilo da se Fitzgeraldu prohtjelo s tim čudovištem od oružja malo pripucati po Indijancima? Sigurno ne bismo završili rat bez krvoprolića.

— Izlazi, kopile jedno! Ako itko bude pitao kamo si pošao, kazat ću da si otišao na godišnju skupštinu skauta.

Widny otide. Matt se još smiješio kad se pojavila Phoebe Mills:

— Rekli su mi da si opet na dužnosti, Matt.

— Sve je opet po starom, a moglo je biti strašno. Ah, pretpostavljam da sutra ujutro odlaziš.

Ona skrene pogled:

— Bojim se da je tako. Ja ... nedostajat ćeš mi, Matt.

— I ti meni, ali Kalifornija i onaj mladi čovjek te čekaju. Penderson je zadovoljan vodičem kojeg je danas poslije podne našao u gradu.

— Znam. Ne mogu vjerovati da se sve to zbilo tako iznenađeno. Mislim, nedugo smo se sreli i ... Imaš li djevojku, Matt?

Sad je on skrenuo pogled:

— Ne stalnu. Rijetko koja djevojka želi biti žena mladom oficiru s malom plaćom u ovakvoj usamljenoj tvrđavi.

— Možda nisi pitao pravu djevojku, Matt?

— Možda i hoću jednog dana, ali vjerojatno neću dok ne postanem kapetan. To neće biti tako skoro, jer nova vlada ne odobrava nova unapređenja.

— Matt, ja ne moram tako brzo otići u Kaliforniju. Mogu pričekati slijedeću karavanu.

Matt odmahne glavom i reče:

— Phoebe, Penderson već kasni, i ako ne podeš s njim, morat ćeš ovdje pričekati proljeće.

— Zašto si tako uznemiren?

Nije joj odgovorio. Nije mogao prihvatiti njenu ponudu. Bilo je to veliko iskušenje za nje. Stajala je na mjesecini i čekala odgovor. Znao je da bi je trebao poljubiti ili joj reći nešto što bi na nju djelovalo kao hladna voda. Nije mogao učiniti ni jedno ni drugo.

Spasio ga je jedan stražar:

— Dolazi jahač!

– Oprostite mi, gospodice Phoebe, ali moram vidjeti što se dogodilo.

On otvori vrata i tvrđavu ujaše konj bez jahača. Ovaj je ležao ispred vrata tvrđave, lica okrenuta prema zemlji. Widny se vratio kad je vidio jahača i već je bio sagnut nad njim:

– Pozovi kapetana, Matt. Ovaj je mrtav, tko je da je. – Widny pogleda mrtvaca pri svjetlu mjesečine. – Crne Noge.

Nisam znao da su oni ovog ljeta dojahali tako duboko na jug.

Matt putem sretne narednika Cohena i kapetana:

– Čini se da je jedan poštar na konju naišao na najmanje jednog iz plemena Crne Noge.

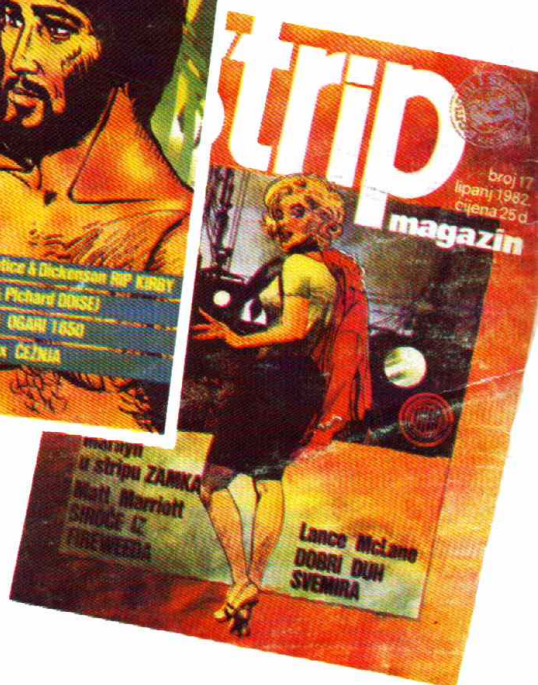
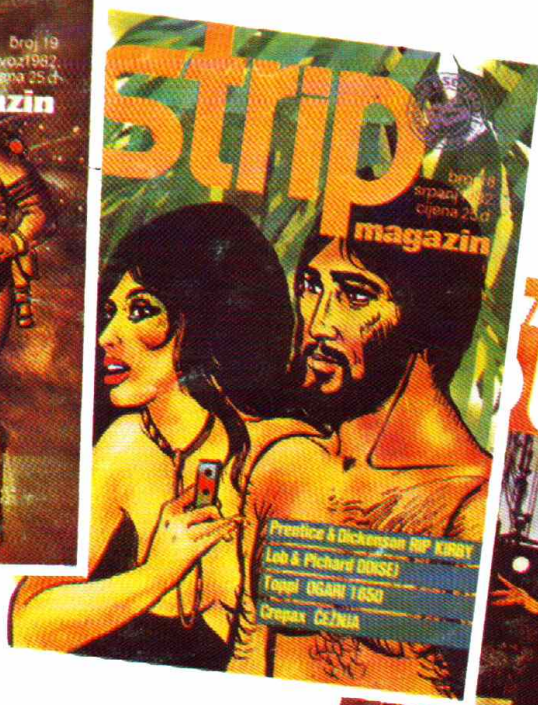
Hoćemo li krenuti u potjeru? Conway umorno kimne glavom:

– Naravno! Opet sve ispočetka.

KRAJ

U PRIPREMI:

John Weley Howard:
ZAČARANI TOP

Ako volite strip, onda je to

strip
magazin